

Ad colossenses

retur beneficia noua si de acceptis eēt igratus. Phil. 4. Luz
grāz actiōe. p̄. Thef. 5. In oib⁹ grās agite rē.

Cōsequēter rogat vt orēt p̄ ipso dicēs. (Orātes sūt rē.)
Quia B̄ ē debitū. qz plati custodiūt eos r̄ quoz bonū ē cōe
oīz. z. Thef. 3. Orate p̄ nobis vt sermo dñi currat rē. Et
B̄ vt deus aperiat hostiū. i. os p̄ qd sermo a corde exit p̄ qd
deus dat grāz digne p̄ferēdi verbū suū. In aptiōe ēt signi
ficat aliqd magnum. Mat. 5. Aperiens os suum docebat
eos rē. Et iō subdit ad loquēdū. p̄. Lozi. 14. Spūs ē q logē
mysteria. Et his idigeo: qz ppter verbū xpi tribulationes
patior. Et iō orādum ē vt libere possim. z. Thy. z. Laboro
vsqz ad vincula. Et hoc mō vt aperiat. i. vt manifestet rē.
Tria posuit impedimēta. s. timorez. r̄ iō dicit. Vincit vel
ppter altitudinē ita qz subditi nequeāt intelligere ppter
icōgruitatē tēporis vel modi: r̄ iō dicit. Ut oz. p̄me Lozi. 3.
Nō ponit vobis log quasi spūalib⁹ sed q̄si carnalib⁹. Luce.
12. Fideles dispēsator r̄ prudens quē p̄stituit dñs sup fami
liam suā vt det illis in tēpore tritici mēsuram.

Cōsequēter cum dicit. (In sapiētia rē.) ostēdit quomo
do se habeāt ad extrancos: r̄ p̄mo i p̄uersatiōe. Scōdo quō
in locutiōe ibi. (Sermo vester rē.) Dicit ḡ. In sapiētia am
bulantes ad eos q foris sunt. i. infideles. in sapiētia. i. sapien
ter. Sap. 7. Neminē diligit de⁹ nisi q cum sapiētia inhabi
tat rē. Et hui⁹ cā ē. Redimētes tēp⁹ rē. Redimit vexatio
nem suā q̄ qd dimittit qd ē de iure suo vt vitet eā. Isti ve
rabant ab eis: r̄ iō vult q redimāt eā p̄ sapiētiā. i. Pe. z.
Conuersationem vestrā iter gentes habētes bonam rē.
Itē sapiēter loqui. Unde dicit. Sermo vester rē. Ut sit
gratus: qz in grā. Ecclī. 6. Lingua eucharis in bono hoīe
abundabit rē. Itē discretio. Un̄ dicit. Sale additus. p̄ salez
itelligit discretio qz p̄ ipm oīs cibis additus est sapidus: ita
oīs actio idiscreta est isipida r̄ inordinata. Mat. 9. Dabe
te in vobis sal r̄ pacē habete iter vos. Et hoc vt sciatis rē.
Aliter enī ē respōdēdū sapiētibus: aliter isipiētib⁹. puer.
26. Non respondeas stulto iuxta stulticiā suā ne efficiaris
ei similis rē. i. Pe. 3. Parati semp ad satisfactiōē oī poscenti
vos rationem rē.

Cdeinde cū dicit. (Que circa me rē.) ostēdit qd aly agāt
ad ipsos: r̄ p̄mo ostēdit qd ad eos agāt illi quos ad eos mit
tit. Scōdo qd cū aplo remanēt ibi. (Salutat rē.) Mit
tit aut ad eos legatū quē p̄mo describit triplr: r̄ p̄mo a dile
ctiōe dicēs. Charissimus frater. s. p̄ charitatē q̄ facit ho
minez auro p̄ciosiorē. Esa. 13. P̄ciosior erit vir auro r̄ hō
mundo obrigo rē. Itē a fide. Un̄ dicit. Fideles in ministe
rio. p̄me Loz. 4. Viciā querit iter dispēsatores: vt fidelis
quis iueniat. Itē ab humilitate. Unde dicit. Et cōseru. s.
in executiōe ministry: sed in dño qz platus querere debz
vtilitatē eoz qb⁹ p̄ferēt: r̄ dei honorē. Sed ad qd mittit:
Ut cōgscat statū sbditoz. Hēn. 37. Uade r̄ vide si cūcta p̄
spera sūt erga fratres tuos r̄ pecora r̄ renūcia mibi qd aga
tur rē. p̄mi Reg. 17. Fratres tuos visitabis si recte agant:
r̄ cū qb⁹ ordinati sunt disce. Itē vt cōsolef. Ro. 1. Desidero
n. videre vos vt aliqd ipartiar vobis grē spūalis ad cōfir
mandos vos. i. sil cōsolari in vobis rē. Et dñs missus a p̄e
ad B̄ venit. Esa. 61. Ut cōsolaret oēs lugētes r̄ ponerē con
solatiōē lugētib⁹ syon rē. Itē describit ei⁹ societatē cū one
simo. Qui oīa q̄ hic agunt rē. r̄ v̄sa mibi vt corrigas: r̄ mea
vobis vt exemplum habeatis.

Cdeinde cū dicit. (Salutat rē.) ostēdit quō salutant a re
manentib⁹ cū aplo: r̄ l̄sa satis p̄z. De quo accepistis rē. Act.
13. d̄ q cū paulus r̄ barnabas sil irēt: qdā iōanes marcus
sic se eis cōiunxit qz postea recessit r̄ itēz redyt. Et paulus
qdē noluit eū recipere: sed barnabas: r̄ iō paulus recessit a
barnaba. Et pp hoc apls scripsit colossensib⁹ de marco qz
nō reciperēt eum: s̄z nunc. qz p̄uersus erat scribit vt eū reci

pian: r̄ hoc ē. Accepistis rē. Vel fratrem barnabe. de quo
barnaba accepistis rē. Et iesus rē. q qdē erat vir sancte cō
uersationis. Et iō d̄ iustus. Qui sunt ex circūcisiōe missi
ad predicādū euāgeliū xpi. Phil. 1. Quid. n. cū oī mō siue p
occasionē siue p veritatē xps annunciet. Et sic p̄mo gētiv
les: scōdo iudeos pōit. Epaphras q ex vobis ē: qz asian⁹ erat.
Et ad hoc saluant vt stetis perfecti. Jac. 1. Sitis p̄fecti r̄ i
tegrī in nullo deficiētes rē. Pleni rē. i. in oib⁹ que pertinet
ad volūtātē dei. Item ponit lucam q nō fuit natus ex iu
deis vt videtur q fuit anthiocenus: medicus arte: quē spe
cialiter nominat: qz fuit hō bone auctoritatis in ecclīa pp
euāgeliū qd scripsit aplo adhuc viuēte. itē demas.

Cdeinde cū dicit. (Salutate rē.) ostēdit quō salūtēt: r̄ p̄
mo quō alios aliene ecclesie. Scōdo quō eos q sunt de sua
ibi. (Et eaz q̄ est laodicensium.) Ex quo habet q scripsit
alias eplāz: qz istā de qua fit mentio hic. s. laodicensium r̄
vnā aliā ad corinthios p̄ter primā r̄ scōdam: qz in prima epi
stola. cap. 5. dicit. Scripsi vobis in eplā ne commisceamini
fornicarijs rē. Sed rō est duplex quare nō sunt in canone.
qz nō cōstabat de eaz auctoritate qz forte erant depraua
te r̄ perierant in ecclesijs. Vel qz nō p̄tinebāt aliud q̄ ista

CEt dicit rē. hic fuit prelati eoz r̄ mandat vt mone
ant ipsum dicētes. Vide rē. z. Thimo. 4. Ministeriū tuū
imple. Et qdē tūc ministeriū implet q̄n facit illud qd acce
pit. S̄z videtur q nō p̄tineat ad subditum monere pre
latum. Exo. 19. Dicēdum qd irreuerenter arguere r̄ vitupe
rare est p̄hibitum: sed monere charitatiue p̄t: sicut pau
lus petriū. Gal. 2. Sed quare nō scripsit plato: Quia prela
tus est pp ecclesiā r̄ nō ecōuerso. Salutatio rē. Cōsuetudo
apli erat q totā eplām faciebat aliq̄ scribere: sed in fine
ponebat aliqd de manu sua. z. Thef. vlt. vbi dicit saluta
tio mea manu pauli. idē vt hic ne fallerent. Et dicit memo
res rē. qz rome vincit erat: qz Jac. 5. Exemplum accipite
fratres exitus mali r̄ longanimitatis r̄ laboris r̄ patientie
pphetas qui locuti sunt in noīe dñi rē. Deb. vlt. Memen
tote p̄positoꝝ vestroz q vobis locuti sunt verbū dei: quo
rum itūētes exitū p̄uersatiōis imitamini fidē. Tandēz
cōcludens optat eis bonū dicens. H̄ra rē. Jo. 1. H̄ra r̄ vitas
in xpm facta ē. Cui sit laus r̄ gl̄ia nūc r̄ semp Amen.

CExplicit subtilissima expō sanctissimi doctoris Thome
de aquino ordinis fratrum predicatorum sup eplā mirifici apo
stoli pauli ad colossenses.

CIncipit mirabilis declaratio eiusdem angelici doctoris
sancti Thome aquinatis ordinis fratrum predicatorum su
per prima epistola doctoris gentium sancti apostoli pauli
ad thesalonicenses. Prologus.

Multiplicate sūt aque rē.

Hēn. 7. Nec verba cōpetunt materie hui⁹
eplē. Ecclīa enim figurat p arcā: sicut d̄. i.
Pe. 3. qz sicut in arca ceteris peuntib⁹ pau
ce anime saluate sunt: ita in ecclesia pauci
idest soli electi saluabuntur. Per aquas au
tem significantur tribulationes. Primo qz aque impellūt
irruendo sicut tribulationes. Mat. 7. Venerunt flumina
r̄ flauerunt venti r̄ irruerunt in domū illaz rē. Sed impul
su fluminum ecclesia nō mouetur. Unde subdit. Et nō ce
cidit. Secundo aqua extinguit ignem. Ecclī. 30. Ignem
ardentem extinguit aqua: sic r̄ tribulatiōes extinguit in
petus concupiscentiaz ne homines ad libitum eas sequā
tur: sed nō extingunt veram charitatem ecclesie. Lan. 8.
Aque multe nō poterunt extinguere charitatem nec flu
mina obruent illaz. Tertio aque submergunt per inunda
tionem. Tres. 3. Inundauerunt aque super caput meum.
sed ecclesia nō per has submergitur. Joñ. 2. Circumdedei

runt me aque vsq; ad animam meaz: abissus vallauit me. pelagus operuit caput meuz. Et post. Rursum videbo tēplum sanctū tuū. Nō ergo deficit sed subleuat. Et primo p̄ eleuationē mentis ad deū. Hreg. Mala ista in b̄ mūdo que nos premūt ad deū nos ire cōpellūt. Osee. 6. In tribulatione sua mane cōsurgēt ad me. Sc̄do p̄ spūalem cōsolationē. ps̄. Sc̄dm multitudinē doloz in corde meo cōsolationes tue letificauerūt aiaz meā. z. Cor. i. Sicut abundāt passiones xp̄i in nobis: ita p̄ xp̄m abundat cōsolatio nostra. z. Tertio p̄ multiplicatiōnē fidelīū: qz tēpore p̄secutionū deus multiplicauit ecclesiā. Exo. i. Quātoq; magis opprimebāt eos tanto magis multiplicabānt z cre scebant. Sic ergo uenit huic eplē. qz isti multas tribulationes passi steterunt fortes. Videamus ergo textum.

CAP.

I.

Paulus z Siluanus z Timotheus: ecclesie thessalonicēsiuz in deo patre nostro z domio iesu christo gratia vobis z pax. Gratias agim⁹ deo semper p̄ omnibus vobis memoriā vestri faciētes in orationibus nostris sine intermissione: memores operis fidei vestre z laboris z charitatis z sustinentie spei domini nostri iesu christi ante deum z patres nostrū. Scientes fratres dilecti a deo electionē vestrā quia euangelium nostruz nō fuit ad vos in sermone tantū: sed z in virtute z in spiritu sancto z in plenitudine multa: sicut scitis quales fuerimus in vobis propter vos. Et vos imitatores nostri facti estis z domini excipientes verbum in tribulatione multa cum gaudio spiritus sancti: ita vt facti sitis forma omnibus credētibz in macedonia z in achaia. A vobis. n. diffamatus est sermo domini nō solum in macedonia z in achaia: s; z in omni loco fides vestra que est ad deum perfecta est. ita vt non sit nobis necesse quicq; loqui. Ipsi enim de nobis annunciant qualem introitum habuerimus ad vos. z quomodo conuersi estis ad deuz a simulacris seruire deo viuo z vero z expectare filium ei⁹ de celis quē suscitauit ex mortuis iesuz qui eripuit nos ab ira ventura.

Et ideo apls vult munire hic ecclesiā cōtra tribulatiōes z p̄mo p̄tra tribulatiōes p̄ntes. Et hoc in p̄ma eplā. Sc̄do p̄tra futuras tēpore anti xp̄i: z b̄ in secūda. Prima diuiditur in salutationē z epistolārē narrationēz ibi. (Gratias agimus zc.) Itē p̄mo tāgit p̄sonas salutātes. Sc̄do ecclesiam salutataz. Tertio bona optata. Notādum ē aut qz vbi nō delinquim⁹ oēs pares sum⁹. iō qz istis bonis scribit nō facit mētionem de officio suo: sed solū de noīe humilitatis. Sap. 7. Et innumerabilis honestas p̄ man⁹ illius. Et adiūgit duos qz eis p̄dicauerūt eū. s. Siluanū qz ē syllas z thymotheuz quē circūcidit: vt d̄r. Act. 16. Salutat autēz ecclesiā qz ē gregatio fidelīū. Et hoc i deo patre z domino nostro iesu xp̄o. i. in fide trinitatis z diuinitatis z humanitatis xp̄i: qz in hoz cognitioe erit nostra beatitudo. Tāgit aut̄ personā patris z filij incarnati in qbus itelligit̄ spirit⁹ sanctus qz est nexus amboz. Bona optata sunt grā qz ē p̄n-

cipiū oīum bonoz. i. Cor. 15. Gratia dei sum id qd sum. Et pax que ē finis: qz tunc ē pax qm̄ appetitus totaliter pacat̄. Deinde cū dicit. (Gratias agim⁹ zc.) Incipit epistolāris narratio: z p̄mo cōmēdat eos de p̄terita p̄seuerātia. Secundo monet eos ad bene agendum in futurū. 4. cap. ibi. (Decetero zc.) Itē p̄mo agit gratias vniuersaliter de bonis eoz. Sc̄do ea cōmēmorat in sp̄ali ibi. (Scientes fratres zc.) Circa primū duo facit: qz p̄mo pōit gratiaz actionem. Sc̄do eius mām ibi. (Memos zc.) Itēz p̄tio p̄ eis gratias agit. Sc̄do p̄ eis orat̄ ibi. (Memoriam vestri zc.) Quātum ergo ad primū dicit tria que debent esse in gratiaz actione: primo qz sit ordinata. s. ad deū. Ideo dicit. Gratias agim⁹ deo. ps̄. Gratia z gloriā dabit dñs. Jac. 1. Nō datū optimū z omne donū p̄fectum desursum ē descendens a patre luminū zc. Itēz assidua: qz semper. Itēz vniuersalis ibi. (Pro omnib⁹ vobis.) ifra. 5. In omnibus gratias agite zc.

Deinde orat̄ p̄ eis dicēs. (Memoriam zc.) Quasi dicat. Quicūq; oro habeo vos in memoria. Ro. 1. Sine intermissione memoriā vestri facio semp in orōnib⁹ meis zc.

Deinde cū dicit. (Memos operis zc.) Pōit bona de qbus gratias agit. s. fidem: spēs z charitatē: p̄ Cor. 13. Nūc autē manēt fides spēs charitas tria hec zc. Fidem premitit: qz est substātia sperādaz rez zc. Accedentē enī ad deū opz credere zc. Deb. 11. Nec aut nō est sufficiens nisi habeat operationē z laborē. Et ideo dicit. Operis vestri z laboris. Jac. 2. Fides sine operib⁹ mortua ē. Itēz qz qui in la borando p̄pter xp̄m deficit nihil valz. Luc. 8. Ad tēp⁹ credunt z in tēpore tentationis recedunt. ideo dicit. Operis z laboris. Quasi dicat. Memores fidei vestre operantis z laborantis. Itēz charitatis in cuius operibus abundāt. in ifra. 4. De charitate fraternitatis zc. Itēz spei que facit patienter sustinere aduersa. Ro. 12. Spe gaudētes i tribulatione patientes. Et sustinētie quā spēs facit. Jac. 5. Patientiam iob audistis zc. Spei inq; dñi nostri. i. quā habemus de xp̄o vel quā xp̄s dedit nobis. i. Pe. 1. Regenerauit nos in spem viuam zc. Nec spēs ē ante deū nō ante oculos hominum. Mat. 6. Attendite ne iusticiā vestrā faciatis corā hominibus zc. Deb. 6. Quā sicut anchorā habemus a se tutam zc. Spēs enī in veteri testamēto nō iduxit ad deū.

Deinde cum dicit. (Scientes fratres zc.) in speciali cōmēmorat eozū bona quos primo commendat qz deuote z p̄mptre in seceperunt p̄dicationē nō obstante tribulatione. Sc̄do qz p̄pter tribulationē ab ea nō recesserunt in secundo cap. ibi. (Nā ipsi scitis zc.) Itēz p̄ma ps̄ diuidit̄ in duas: qz p̄mo ostēdit qualis fuit ista p̄dicatio. Sc̄do qualē ab eis recepta ibi. (Et vos imitatores. zc.) Circa primum tria facit: qz p̄mo ostēdit qd circa eos sciebat. Sc̄do modū p̄dicatiōis sue ibi. (Quia euāgelīū zc.) Tertio qd ipsi sciebant de aplō ibi. (Sicut scitis zc.) Dicit g. O fratres dilecti a deo: nō solū cōiter inq̄tuz dat esse nāe: sed inq̄tū specialiter ad bona eterna estis vocati. Malach. 1. Jacob dilexi zc. Deutero. 33. Dilexit populos zc. Electionē vestrā. Quasi dicat. Tertitudinaliter cognosco vos eē electos qz hāc electionē nō meruistis: sed a deo estis gratuite electi. Et hoc scio. qz deus dedit mibi magnū argumētū i p̄dicatione. s. qz illi qbus loquor sunt a deo electi. s. qn̄ de⁹ dat eis vlt̄ mibi grāz copiose predicādi eis.

Losequēter qd d̄r Ecce. 3. Et linguā tuā adherere faciā palato tuo zc. Et iō p̄mo cōmēmorat qz virtuose eis p̄dicauit. Sc̄do iducit eoz testimoniū ibi. (Sic scitis zc.) Viruose qdē. qz nō fuit in sublimitate sermonis. sed in virtute. p̄me Cor. 2. Sermo meus z p̄dicatio mea nō in p̄suasibilibus humane sapiētie verbis: s; oñsiōe spūs z vtutis zc. p̄me Cor. 4. Nō enīz in sermone ē regnū dei. sed in vtute.

Ad thessalonicenses I.

Ulpote referrī ad affirmatiōē p̄dicatiōis v̄l ad modū p̄dicandi. Si ad p̄mū sic p̄firmata fuit p̄dicatio mea vobis nō argumētis s̄ v̄tute miraculoꝝ. Un̄ d̄r Mar. vlti. Dño cooperāte r̄ p̄monē p̄firmāte sequētib̄ signis. ¶ Itē in datione spūs sc̄ti. Act. io. Adhuc loquēte petro v̄ba hec: cecidit spūs sc̄tus sup̄ oēs q̄ audiebāt v̄bū r̄c. Heb. z. Cōtestāte deo signis r̄ portentis r̄ varijs v̄tutib̄ r̄ spūs sc̄ti distributionibus r̄c. Et in plenitudine r̄c. Et hoc addit ne crederēt se min⁹ recepisse q̄ indei. Quasi dicat. Spūs sc̄tus nō ē p̄finaꝝ acceptoꝝ: s̄ in ea plenitudine fuit apud vos sicut apud iudeos. Act. z. Repleti sunt oēs spū sc̄to r̄c. S̄z si ad 3^m sic v̄tute. i. v̄tuosam vitā vobis ostēdēs. Act. i. Lepit dñs faceꝝ r̄ docere r̄c. Et in spū sc̄to. s̄ suggerēte. Mat. io. Nō estis vos q̄ loq̄mini r̄c. In plenitudine multa. s̄z istruxi vos de oib̄ q̄ p̄rinēt ad fidē necessaria. Inducit at̄ eoz̄ testimoniū ad h̄ cū dicit. Quia vos scitis r̄c. i. q̄lia dona r̄ virtutes oñidm̄ in vobis. z. Cor. 5. Spero aut̄ r̄ in p̄scientijs vestris manifestos nos esse.

¶ Deide cū dicit. (Et vos imitatores r̄c.) oñdit quō p̄dicatiōē suā v̄tuoſe receperūt: nec pp̄ tribulatiōes recesserūt. Et p̄mo ostēdit eoz̄ v̄tutē in h̄ q̄ alios imitati sunt. Sc̄do q̄ alyis se imitabiles p̄stiterūt. ¶ Ita vt facti sitis r̄c. Circa p̄mū duo facit: q̄ p̄mo oñdit quos sunt imitati. Sc̄do in q̄b̄ sunt imitati ibi. (Excipietes r̄c.) Circa p̄mum dicit q̄ imitati sūt eos quos debuerūt. s̄. platos. Et iō dicit. Imitatores vos facti r̄c. philipp. 3. Imitatores mei estote fratres r̄c. S̄z imitati sunt nō in eo in quo deliquim⁹ sicut homines: s̄z in quo imitamur x̄p̄s. Un̄ r̄ d̄r. p̄. Cor. 4. Dixi imitatores mei estote sicut r̄ ego x̄p̄i. i. in quo imitat⁹ sum x̄p̄s. s̄. in paciētia tribulatiōis. Mat. 16. Si q̄s vult post me venire abneget semetip̄s r̄ tollat crucē suā r̄ sequat̄ me r̄c. p̄. Pe. z. X̄p̄s passus p̄ nobis vobis reliquēs exēplū vt sequamini vestigia ei⁹ r̄c. Et iō dicit. In multis tribulationibus. i. q̄nis multa tribulatio imineret pp̄ v̄bū: tñ illud accipitis cū gaudio. Jac. 1. De gaudio existimate fr̄es mei cū in tentatiōes varias icideritis r̄c. Act. 5. Ibat̄ apli gaudentes a cōspectu cōcily: q̄ni digni habiti sunt p̄ noie iesu cōtumeliā pati r̄c. Cū gaudio spūs sancti. Nō alio quo: q̄ est amor dei: q̄ facit gaudiū paciētibus pp̄ x̄p̄m q̄ amāt cū. Lan. 8. Si dederit hō oēs subam dom⁹ sue p̄ dilectione q̄si nihil dispiciet eaz̄. ¶ Et sic estis imitatores n̄ri q̄. s̄. alyis estis imitabiles. Un̄ dicit. Ita vt r̄ facti sitis r̄c. Circa q̄d̄ tria facit: q̄ p̄mo oñdit eos eē imitabiles. Sc̄do quō eoz̄ fama divulgata ē ibi. (Vobis. n. diffamat⁹ ē r̄c.) Tertio quō ab oib̄ laudabatur populis ibi. (Ipsi. n. annūciāt r̄c.) Dicit ḡ. Ita perfecte nos imitati estis vt sitis facti forma. i. exēplū vite nō solū in terra v̄ra: s̄z in alyis. Mat. 5. Sic luceat lux v̄ra corā hoib̄ vt videāt opera v̄ra r̄c. S̄z credētib̄ forma facti estis q̄b̄ fides v̄ra innotuit. Ad q̄d̄ bonitas v̄ra accessit. Vobis. n. diffamat⁹ ē p̄mo dñi. i. p̄dicādi dñm. i. v̄ra fama diffusa ē nō nō in macedonia r̄ achaia q̄ sūt vobis vicine. s̄z fides v̄ra ad deū p̄fecta. i. quā deus acceptat r̄ cōiungit vos deo. q̄ ē in oī loco divulgata. Ro. 1. Fides v̄ra annūciāt in vniuerso mūdo r̄c. Et signū hui⁹ est: q̄ nō ē necesse r̄c. Boni enī p̄dicatores ē bona alioꝝ in exēplū adducere. z. Cor. 9. Vestra enīz emulatio prouocauit plurimos.

¶ Deide cū dicit. (Ipsi. n. r̄c.) ponit eoz̄ laudes q̄ ab alyis laudabant q̄ de vobis annūciāt r̄c. puer. vlt. Laudant illā in portis opera ei⁹ r̄c. Laudāt aut̄ in vobis meā p̄dicatiōē r̄ v̄ram quersionē. Annūciāt ḡ q̄lē itroitu habuerimus ad vos: q̄ cū magna difficultate r̄ in tribulatiōibus. Laudāt etiā v̄stram cōuersionem. Et ostendit quō a quo r̄ ad quid cōuersi sunt. Quo ad p̄mū dicit. Et quomodo cōuersi estis ad deū. i. q̄s facilius r̄ p̄fecte. Jobel. z. Cōuer

tissimi ad me in toto corde v̄ro r̄c. Ecclesi. 5. Ne tardes cōuerti ad dñm r̄ ne differas de die in diē r̄c. Quo ad 2^m dicit. A simulacris. p̄me Cor. 12. Scitis q̄ni cū gentes essetis ad simulacra muta p̄t ducebamini eūtes r̄c. Quo ad 3^m dicit seruire deo. s̄. seruitute latrē: nō creature. s̄z deo. Contra q̄d̄ d̄r. Ro. 1. Seruierūt creature potius q̄ creatori r̄c. Et dicit. Viuo vt excludat ydolatrie cultum: quia ydolatre colebant quosdā mortuos: quoz̄ aias dixerūt deificatas: sicut Romulum r̄ Herculez. Et ideo dicit. viuo. Deutero. 32. Viuo ego in eternum r̄c. Item quia platonici putabant quasdam substantias separatas deos esse participatione. Dicitur vero non participatione diuine nature. sed quia seruientes sunt remunerandi: ideo quia sic estis restat vt remuneratiōē expectetis. Un̄ dicit. Et expectate filium eius: scilicet dei de celis descendentes. Luc. 12. Et vos similes hominibus expectantibus dominum suum quando reuertatur a nuptijs r̄c. Esa. 30. Beati omnes qui expectant eum r̄c. Illi autem sunt qui sunt lumbis percincti. Duo autem expectamus: scilicet resurrectionem: vt scilicet ei conformemur. Unde dicit. Quēz suscitauit ex mortuis iesum. Romanoꝝ. 8. Qui suscitauit iesum christus a mortuis viuificabit r̄ mortalia corpora v̄stra r̄c. philipp. 3. Reformabit corpus humilitatis nostre configurationem corpori claritatis sue r̄c. Item liberari a pena futura que imminet reis. A causa autem pene. scilicet a peccato liberamur per x̄p̄s. Unde dicit. Qui eripuit vos r̄c. Apoc. 6. Abscōdite vos a facie sedētis sup̄ thronū r̄ ab ira agni r̄c. Ab hac ira nullus pōt nos liberare nisi christus. Mat. 3. Quis demonstrabit vobis fugere a ventura ira?

CAP.

II.

NAm ipsi scitis fratres introituꝝ nostrum ad vos: quia non inanis fuit sed ante passi multa r̄ contumelijs affecti sicut scitis in philippis fiduciam habuimus in deo nostro loqui ad vos euangelium dei multa sollicitudine. Exhortatio enim nostra non de errore neq̄ de immundicia: neq̄ in dolo: sed sicut probati sumus a deo vt crederetur nobis euangelium ita loquimur: non quasi hominibus placentes sed deo qui probat corda nostra. Neq̄ enim ali quando fuimus in sermone adulationis sicut scitis neq̄ in occasione auaricie: deus testis est nec querentes ab hominibus gloriaz neq̄ a vobis: neq̄ ab alijs: cum possemus vobis oneri esse vt christi apostoli. Sed facti sumus paruuli in medio v̄strum tanquam si nutrix foueat filios suos: ita desiderantes vos cupide: volebamus tradere vobis non solum euangelium dei: sed etiam animas nostras quoniam charissimi nobis facti estis. Admores enī facti estis fratres laboris nostri r̄ fatigationis nocte et die operantes: ne quem v̄strum grauaremus predicauimus in vobis euangelium dei. Vos testes estis r̄ deus q̄s sancte r̄ iuste r̄ sine querela vobis qui credidistis affuimus sicut scitis qualiter vniūqueꝝ v̄strū sicut pater filios suos deprecantes vos r̄ consolantes. testificati su

mnis vt ambularetis digni do qui vocauit vos
in suum regnum ⁊ gloriam.

CSupra comendauit eos q in tribulatiōibus verbis dei
repperūt: hic comēdat eos q ab eo nō recesserunt ppter
tribulationes. Et circa h tria facit: q pmo ⁊ memorat eo-
rū tribulatiōes. Scōdo ostendit quale eis remediū adhi-
buit in 3° cap. ibi. (Propter qd rē.) Tertio propter qd ibi.
(Nūc viuimus rē.) Qz vero supra dixit de eis nūciari
ab oibus introitū apli ad eoz conuersionē: iō pmo agit de
itroitu suo. Scōdo de eoz uersione ibi. (Jō ⁊ nos grās rē.)
Circa p̄mū tria facit: q pmo comēmorat suā cōstātiā quā
habuit anteq̄ ad eos veniret. Scōdo sinceritatez doctrine
per quā eos cōuertit ibi. (Exhortatio enī nostra rē.) Ter-
tio sinceritatē sue conuersionis cum conuersis ibi. (Uos
enim rē.) Iterum p̄ma in duas: q pmo premitit tribula-
tiones quas passus est anteq̄ ad eos veniret. Scōdo quō fi-
ducia ex hoc nō amisit: ibi. (Fiduciā habuimus rē.) Dicit
g. Dico q annūciat itroitū nrm quē ⁊ vos scitis: quoniā nō
fuit inanis. i. leuis: s; difficilis: qz per multas tribulatiōes.
Uel nō inanis. i. vacuus s; plenus. Gene. p. Terra erat ina-
nis ⁊ vacua rē. Uel nō inanis. i. mobilis sed stabilis. Phil.
2. Nō in vanū cucurri neq; in vancū laboraui rē. S; an-
sumus passi passiōes corporales. puer. 19. Doctrina viri p
patiētiā noscīt. ps. Bene patiētes erūt vt annūciēt rē. Itē
sp̄uales quia cōtumelias ex hoc affecti in philippis vbi p
pter curationē phitonisē passus est tribulatiōes. Et hec ci-
uitas est macedonia. Nec tamē ppter hec fiducia predicā
di est extincta. Esa. 12. Ecce deus saluator meus fiducia rē
agam ⁊ nō timebo rē. Et hec fiducia fuit pdicandū ad vos
euāgelii dei in multa sollicitudine de vestra cōuersione.
Ro. 12. Qui p̄st in sollicitudine. ⁊ Cor. 11. Preter ea q̄ ex-
trinsec̄ sūt istātia mea q̄tidiana sollicitudo oīuz ecclīaz.
CDeinde cū dicit. (Exhortatio) ostendit sinceritatē sue pre-
dicationis. Et circa hoc duo facit: q pmo pbat sinceritatē
sue doctrine. Scōdo quedā que dixerat exponit ibi. (Non
quasi hoibus rē.) Circa p̄mū duo facit: q pmo excludit cor-
ruptionē doctrine. Scōdo ponit sinceritatē ibi. (Sed sicut
pbati rē.) Doctrina autē corrupit vel ppter rem que do-
cetur vel ppter itētionē docētis. Propter p̄mū dupl̄ cor-
rupit doctrina. s. vel p errore sicut docēs salutem eē per
xpm cum legalibus. ⁊ Thi. 3. Mali hoies ⁊ seductores p-
ficiēt in peius errantes ⁊ in errore mittētes: rē. Ideo dicit
Exhortatio enī nostra nō est sic aliquoz ex errore vel pro-
pter imundiciā: sicut dicētū vacandū esse voluptatibus q̄
doctrina est a quodā nicholao: qui pmisit pmiscua matri-
monia: cōmunicās alys suā vxorē. Ideo dicit. Nec de imun-
dicia. Apoc. 2. Permittis mulierē iezabel: que se dicit ppe-
tam docere ⁊ seducere seruos meos fornicari ⁊ māducare
de ydolotitis rē. Job. 6. Nō inuenietis in lingua mea iniqui-
tatē rē. Itē nec est exhortatio in dolo sicut quorundā q
licet verū dicāt habēt tamē itētiōez corruptā: qz non pfe-
ctū auditoz neq; dei honorē s; suuz querūt honorē. Lōtra
qd dicit. Neq; in dolo. Jere. 9. Sagitta vulnerans lingua
eoz doluz locuta est rē. Sua ḡ pdicatio nō est corrupta: s;
sincera. Sincerū autē aliqd est qd seruat suaz nām. tunc est
predicatio sincera quando quis docet eo tenore ⁊ fine quo
xps docuit. Et ideo dicit. Sed sicut pbati. i. eo modo et ea
itentiōe qua deus nos elegit ⁊ approbauit ad pdicandum
euāgelium loquimur. Gal. 2. Creditū est mihi euāgelium
preputy sicut petro circūcisiōis rē. Act. 9. Uas electiōis ē
mihi iste: vt portz nom̄ meū corā gētib; ⁊ regib; ⁊ filijs isrl̄.
CDeinde cū dicit. (Nō q̄si hoibus rē.) ostendit q sua pdica-
tio nō est in dolo. Pmo excludens illud per qd videref
eē dolosa Scōdo manifestat per signum ibi. (Neq; aliqūā

do rē.) Tertio p causaz ibi. (Neq; in occasione rē.) Pro-
pter p̄mū dicit. Predicatio mea nō ē quasi hoibus placēs
s. finalr̄ ps. Dissipata sunt ossa eoz q hoibus placent. Gal.
p̄mo. Si hoibus placere xpi fr̄uus nō essem rē. Aliquando
tamē debēt velle placere hoibus ppter gloriam dei vt p-
dicatio magis fructificet: sicut dicitur p^o Cor. 10. Ego per
omnia omnibus placeo rē. S; deo rē. Prouer. 16. Omnes
vie hoium patēt oculis eius rē. Duius autem signum ē qz
nō adulationibus loquētes eis placētia. Esa. 30. Loquimī
ni nobis placētia: videte nobis errores rē. puer. 24. Non
lactes queq; labys tuis rē. Et idē ostēdit p cām. Propter
duo enim aliqs qrit hoibus placere. s. vel propter bñficia:
vel ppter gliam. Hoc autē hic excludit: ⁊ pmo p̄mū dicit.
Neq; fuimus rē. qz nō solū adulationē deuitauimus: s; et
oēm occasione auaricie. p^o Thi. 6. Existimantiū questum
eē pietatē rē. Jere. 6. A minori quippe vsq; ad maiorē oēs
auaricie studēt rē. Scōdo scōz ibi. (Neq; querētes ayobis
neq; ab alys gliam) de doctrina euz haberem^o vñ posse-
mus gliari ⁊ accipe: imo oneri eē: qz debebāt ei gliam ⁊ su-
stetationē. Et vocat onus qz puerse eis pdicātes vltra mō-
dū hec ab eis querebāt. Esa. 3. Uos enī depasti estis vineā
meā: ⁊ rapina pauperis in domo vestra rē.

CDeinde cū dicit. (S; facti sumus rē.) manifestat hec duo
⁊ pmo q nō querit humanā gliāz. Scōdo q nec occasione
auaricie ibi. (Memores enī estis rē.) Circa p̄mū duo facit.
qz pmo ostēdit suā humilitatē. Scōdo sub similitudine ostēdit
suā sollicitudinē ibi. (Tāq; si nutrix rē.) Ponit ḡ p̄mū di-
cēs q facti sūt paruuli rē. i. humiles. Ecc. 32. Rectorē te
posuerūt noli extolli: esto in illis quasi vn^o ex ipsis rē. Nō
ostēdit in similitudine dicit. tāq; si nutrix q. s. cōdescēdit in
fanti balbutiēdo ei loquēs vt puer loq; discat ⁊ in gestibus
ei etiā cōdescēdit. p^o Cor. 9. Dibus oīa factus sum. p^o Cor.
3. Tāq; puulis i xpo lac vob; potū ddi nō esca rē. Etia aīas.
Jo. 10. Bon^o pastor aīas suā dat p ouib; suis rē. Quā charis-
simi rē. ⁊ Cor. 12. Ego autez libentissime impendam ⁊
superimpendar ego ipse p aiab^o vestris: licet plus vos di-
ligens minus diligar.

CDeinde cum dicit. (Memores enī estis rē.) ostēdit scōz
dicit. Itē neq; p occasione auaricie: qz nihil a vobis sum-
psim^o s; de labore: qz laboris rē. Et aliq; laborāt qdēz: s; ex
solatio: s; nos nō s; cū labore. Jō dicit laboris nri. Nec pp
exercitationē corpis: s; cū fatigatiōe. Uñ dicit. Et fatiga-
tiōis. Aliq; et laborāt de die nos de nocte. per B. n. voluit
arcere pseudo q nimis accipiebāt: ⁊ ppter ociosos iter eos
p^o Cor. 4. Laboramus opantes in manibus nris.

CDeinde cū dicit. (Uos enī estis rē.) Ponit puritatē sue cō-
uersionis: ⁊ pmo quomō sancta quo ad vitam. Scōdo quō
sollicita quo ad doctrinam ibi. (Qualiter vnūquēq; rē.)
Dicit ergo. Scitis quoniā sancte. i. pure. Leui. 11. ⁊ 19. San-
cti estote qz ego sanctus sum. Iuste quo ad primū. Tit. 2.
Sobriet; iuste ⁊ pie viuamus in hoc seculo rē. Sine q̄rela
nobis credidistis. i. ex quo credidistis nihil agentes: vnde
quis posset scādalicare vnūquēq; vestrū singulariter. No-
ta q singularis pdicatio quādoq; multū valet. **C**Tanq;
pater. p^o Cor. 4. In xpo iesu p euāgelium ego vos genui.
CDeprecātes. Philemon. Multā fiduciā habēs in xpo
iesu iperādi tibi. qd ad rē p̄inet: ppter charitatem magis
obsecro. Et cōsolationē p verba lenia. Lōtra qd dī Eccl. 3.
34. Cum austeritate imperabatis eis ⁊ euz potētia rē. Esa.
61. Ut cōsolarer omnes lugētes ⁊ ponere cōsolationē lugē-
tib; syon rē. Et qd pdicasti. Ut digne. i. vt vestra conuer-
sio esset talis qualis decet ministros christi. Col. p̄mo. Am-
buletis digne deo per omnia placētes rē. Deo qui vos rē.
Sap. 6. Concupiscentia itaq; sapiētie deducet ad regnūz
perpetuum.

CLectio. II.

Ad thessalonicenses I.

Ideo et nos gratias agimus deo sine intermissione: quoniam cum accepissetis a nobis verbum auditus dei: accepistis illud non ut verbis hominum: sed sicut est vere verbum dei: quod operatur in vobis qui credidistis. Vos enim imitatores facti estis fratres ecclesiarum dei que sunt in iudea in christo iesu: quia eadem passi estis et vos a conturbulibus vestris sicut et ipsi a iudeis: qui et dominus occiderunt iesum et prophetas: et nos persecuti sunt: et deo non placet: et omnibus hominibus aduersantur: prohibentes nos gentibus loqui ut salui fiant ut impleant peccata sua semper. Peruenit enim ira dei super illos usque in finem. Nos autem fratres desolati a vobis ad tempus horre: aspectu non corde abundantius festinauimus faciem vestram videre cum multo desiderio quoniam volumus venire ad vos ego quidem paulus et semel et iterum: sed impediuit nos sathanas. Que enim nostra spes aut gaudium aut corona glorie? Nonne vos ante dominum nostrum iesum christum in aduentu eius? Vos enim estis gloria nostra et gaudium.

Supra ostendit apostolus qualis fuit ad eos introitus suus: hic ostendit qualis fuit eorum conuersio. Et circa hoc duo facit: quod primo ostendit quod perfecte conuersi sunt per fidei firmitatem. Secundo quod fortiter perstiterunt in tribulationibus ibi. (Vos enim etc.) Ponit ergo primo bona eorum pro quibus gratias agit: et reddit rationes. Dicit ergo ideo: quod sollicito vobis predicauimus sicut patris filius: ideo de bonis vestris gratias ago: sicut pater de filiis. et Iohannes. Maiorem horum non habeo gratiam quam ut audiam filios meos in veritate ambulare. Philip. 4. Cum gratiarum actione. Sed de quo: Quoniam cum accepissetis a nobis etc. Gratias debet agere predicator quando verbis eius in auditoribus proficit. Et dicit verba auditus dei per nos. ps. Audiam quid loquatur in me dominus deus etc. Ro. 10. Fides enim ex auditu: auditus autem per verbum christi etc. (Accipistis illud. i. firmiter in corde tenuistis. Non ut verbis hominum: quia vana verba hominis. et Cor. 13. An experimentum queritis eius quod in me loquitur christus. et Pet. 1. Non enim voluntate humana allata est aliquando prophetia: sed spiritu inspirati locuti sunt sancti dei homines. Et quare gratias agitis: quia hoc ipsum quod credidistis deus in vobis operatus est. Phil. 2. Deus est qui operatur in vobis velle et perficere pro bona voluntate. Esa. 26. Dia opera nostra operatus es in nobis domine.

Deinde cum dicit. (Vos enim etc.) Ostendit quod fortiter perstiterunt in tribulationibus. Et circa hoc duo facit: quod primo ponit tribulationes eorum in quibus steterunt. Secundo quod remedium proposuit adhibere ibi. (Vos autem etc.) Item prima diuidit in duas. quia primo commemorat eorum patientiam in aduersis. Secundo reprehendit eos qui intulerunt aduersa ibi. (Qui christum etc.) Dicit ergo. Accipistis verbum non ut est hominum sed dei: quia exponistis vos pro illo usque ad mortem. Per hoc enim quod homo moritur propter christum testificatur quod verba fidei sunt verba dei. Et ideo martyres ideo est quod testes. In iudea. Ibi enim fides christi primo est annuntiata. Esa. 2. De syon exibit lex et verbum domini de hierusalem. Ibi etiam primo persecutio fidei facta fuit. Act. 8. Facta est autem in illa die persecutio magna in ecclesia que erat hierosolymis etc. Deb. 10. Rememoramini autem pristinos dies in quibus illuminati magnam certamen sustinulistis passionum etc.

Et isti filii passiones passi sunt. Et ideo dicit. Eadem passi a conturbulibus vestris. i. ab infidelibus thessalonicensibus. Mat. 10. Inimici hominis domestici eius.

Deinde cum dicit. (Qui et ipsi dominum etc.) Vituperat iudeos a quibus cepit persecutio. Et primo commemorat eorum culpam. Secundo rationem culpe ibi. (Ut impleat etc.) Circa primum tria facit. quia primo eorum culpam ponit in comparatione ad dei ministros. Secundo ad ipsum deum. Tertio ad totum genus humanum. Ministri dei sunt predicatorum. Predicatio autem principaliter est a christo: figuratim a prophetis: executim ab apostolis. Contra hos tres insurrexerunt iudei. Et primo dicit de christo ibi. (Qui et dominum etc.) Mat. 21. Dicere heres venite occidite eum. Nec obstat si gentiles occiderunt eum: quia ipsi suis vocibus petierunt eum occidi a pilato. Jere. 12. Facta est hereditas mea mihi quasi leo in silua dedit contra me vocem etc. Secundo dicit de prophetis ibi. (Et prophetas.) Act. 7. Quae prophetarum non sunt persecuti patres vestri et occiderunt eos qui pronuntiabant de aduentu iusti cuius vos nunc predatores et homicide fuistis. Tertio dicit de apostolis. Et nos. scilicet apostolos. Mat. 10. Tradet vos in conciliis etc. Secundo ponit culpam in comparatione ad deum ibi. (Deo non placet) licet crederet in hoc se obsequium prestare deo. Jo. 16. Sed quia celum dei habet non solum sciam ideo deo non placet: quia non faciunt recta fide. Et sine fide impossibile est placere deo. Deb. 12. Iratus est furor domini in populo suo etc. Tertio ostendit eorum culpam in comparatione ad totum genus humanum cum dicit. Omnibus hominibus aduersantur. Hebr. 10. Manu eius contra omnes etc. Aduersantur autem in hoc: quia prohibent et impediunt predicationem gentium et conuersiones. Act. 17. Reprehenditur petrus quod iuit ad cornelium. Item Luc. 15. Filius maior. scilicet populus iudeorum turbatur: quia filius minor. i. populus gentium recipit a patre. Esa. 45. Ue qui dicit patri quod generas: Numeri 11. Quis det ut omnes populi prophetet. Ratio autem huius culpe est ex divina permissione: quia vult quod impleant peccata sua. Diuum enim que fiunt siue bona siue mala est quaedam certa mensura: quia nihil est infinitum. Et omnium istorum mensura est in prescientia. Bonorum quidem in eius preparatione. Ephes. 4. Quia unicuique vestrum datur gratia secundum mensuram donationis christi. Malorum vero in permissione. quia si aliquid sunt mali non tamen quantum volunt: sed quantum deus permittit. Et ideo tamen diuinitus quantum diuinitas ad hoc quod deus permittit. Mat. 23. Implete mensuras patrum vestrorum etc. Et ideo dicit. Ut impleat etc. Deus enim dedit iudeis post passionem christi spacium penitentiae per 40. annos nec conuersi sunt: sed addebant peccata peccatis. Et ideo deus non plus permisit. Unde dicit hic. Peruenit ira dei etc. 4. Reg. 22. Ira dei magna successa est contra nos. quia non audierunt patres nostri verba libri huius etc. Luc. 21. Erit enim pressura magna super terram et ira populo huic etc. Et non credas quod hec ira sit per centum annos: sed usque ad finem mundi quam plenitudo gentium intrauerit etc. Luc. 19. et 21. et Matth. 13. Non relinquet lapis super lapidem quod non destruat.

Deinde cum dicit. (Nos autem etc.) Ostendit remedium quod eis propositum fuit adhibere. scilicet quod personaliter iret ad eos. Et circa hoc duo facit. quia primo ponit propositum sue visitationis. Secundo impedimentum ibi. (Sed impediuit etc.) Tertio causam quare volebat ire ibi. (Que autem est etc.) Dicit ergo. Nos fratres desolati a vobis a quibus eram separati vel propter tribulationes vestras. ore. i. careret colloquutione. Et aspectu. i. careret visione. propter hec enim duo necessaria est amici presentia: quia est consolatiua: sed corde sumus presententes. ps. 5. Ego absens quidem corpe presentis autem spiritu etc. Abundantius festinauimus faciem vestram. Ut sic corde sic et corpore presentens eum. Ro. 15. Cupiditate habes veniendi ad vos ex multis iam precedentibus annis etc. Festinauimus. dicit pluraliter: quia scribit ex persona trium. scilicet Siluani et Timothei. Ideo et volumus omnes forte semel: sed ego paulus semel et iterum: id est bis propositum: sed impediuit nos sathanas: id est procurauit impedimenta forte per aeris tempestates. Apoc.

7: Isti sunt angeli qui tenent ventos.

C Deinde cū dicit. (Que est enim.) Ostendit causam ppositi. pmo q̄tum ad futurum. Secūdo q̄tum ad presens ibi. (Nos enīz rē.) Dicit ergo. Desidero videre vos r̄ gratias ago de bonis vestris quando venerit vnicuiq̄ scdm̄ opera. Maxima enī est retributio predicatori ex his quos cōuertit ad gaudium: qz̄ gaudium illozum est gaudium apostoli: qz̄ bonum eoz̄ est bonum apostoli. bonus enim effectus reducitur in bonū cause. Aut corona glorie: qz̄ pro certaminibus eoz̄: r̄ iste qui induxit ad certandum coronabitur. dux enīz qui induxit milites ad pugnam coronabitur. Ecc̄. 30. Qui docet filium laudabit in illo r̄ in medio doctōrum in illo gloriabit̄ rē. Nec in q̄ spes que est: Nōne vos? Immo sic. In futuro ante dñm̄ nostrū iēsum xpm̄ in aduentu eius: sed etiam in presenti vos estis apud omnes fideles gloria nostra. p̄ cor. 9. Melius est mihi mori q̄ vt gliam̄ meā quis euacuet rē. Et gaudiū quo letor de bonis vestris in presenti.

CAP.

III.

Propter quod nō sustinētes amplius placuit nobis remanere athenis solis r̄ misimus thimortheum fratrem nostrum r̄ ministrum dei in euāgelio christi. ad confirmandos vos r̄ exhortandos pro fide vestra. vt nemo moueat in tribulationibus istis. Ip̄si enī scitis q̄ in hoc positi sumus. Itaqz̄ r̄ cum apud vos essemus. predicabamus vobis passuros nos tribulationes: sicut r̄ factū est r̄ scitis. Propterea r̄ ego amplius nō sustinēs nisi ad cognoscēdum fidē vestraz. ne forte tentauerit vos is qui tentat: r̄ inanis fiat labor noster. Nunc autem veniente thimortheo ad nos a vobis r̄ annunciante nobis fidem r̄ charitatem vestraz: r̄ quia memoriam nostri habetis bonaz semper desiderātes nos videre sicut r̄ nos quoqz̄ vos: ideo consolati sumus fratres in vobis in omni necessitate r̄ tribulatiōe nostra per fidez̄ vestram: quoniā nunc viuimus: si vos statis in domino. Quam enim gratiarum actionem possumus deo retribuere p̄ vobis in omni gaudio quo gaudemus propter vos ante deum nostrum nocte ac die abūdātius orātes vt videamus faciem vestraz r̄ cōpleamus ea que desunt fidei vestre. Ip̄se autem deus r̄ pater noster r̄ dñs iēsus xps̄ dirigat viam nostram ad vos. Vos aut̄ dñs multiplicet r̄ abundare faciat charitatem vestram in inuicem r̄ in omnes: quēadmoduz̄ r̄ nos in vobis ad confirmanda corda vestra sine querela r̄ sanctitate ante deum r̄ patrem nostrum in aduētū domini nostri iēsu christi cū oibus sanctis eius. Amen.

Cōmemorauit tribulatiōes quas passi erant r̄ remediū qd̄ pposituit eis impēdere: hic ostēdit quomō eis subuenit. i. visitando per thimortheū. Et pmo agit de missione nuncy. Secūdo de relatione facta per eū ibi. (Nunc aut̄ rē.) Tertio de effectu relationis in aplo ibi. (Ideo cōsolati rē.)

Itē p̄ma in tres: qz̄ pmo premitit eām quare misit eū. Secundo qualē misit. Tertio eām ppter̄ quā misit. Dicit ergo. ppter̄ qd̄. i. qz̄ impediuit nos satbanas: tamē vos estis glia nra: ideo nō sustinentes pōdus amoris inclinantis ad vos. Esa. p̄. Facta sunt mihi molesta rē. Sen. 45. Nō se poterat eis cobibere. Placuit nobis. i. paulo r̄ siluano remanere athenis solis r̄ misimus thimortheū q̄ erat aplo cōuenientissimus. Pbil. 2. Neminē habeo tā vnamimē q̄ since ra affectione p̄ vobis sollicitus sit. p̄ cor. 4. Misit ad vos thimortheū q̄ est filius me⁹ charissimus r̄ fidelis in dño rē. Grēm p̄ charitatē adiuuans. puer. 18. Frater q̄ iuuatur a fratre q̄ si ciuitas firma rē. **C**ōsolatus. Eccle dignitatis est. r̄ cor. ii. Ministri xpi sunt r̄ ego rē. Mittit aut̄ ad cōfirmādum eos r̄ referendū sibi.

C Deinde cū dicit. (Ad cōfirmanduz̄ rē.) Ostēdit q̄ mittit ad cōfirmādū. Et pmo facit hoc. Secūdo ponit rō cōfirmationis ibi. (Ip̄se enī rē.) Dicit ḡ. Dico ad cōfirmādos r̄ exhortandos: qz̄ p̄ exhortatiōes animus hoīs cōfirmat. Job 4. Vacillantes cōfirmauerūt simones tui rē. Lu. 22. Et tu aliqñ cōuersus cōfirma frēs tuos rē. Et indigetis exhortari in fide vestra vt nemo moueat in his tribulatiōibus. Eccles. 10. Si spūs p̄tātē habētis ascēderit sup̄ te locū tuū ne dimiseris rē. Est aut̄ rō duplex cōfirmās. Una ex ordinatione diuina. Ip̄si enī scitis rē. Quasi dicat. Ita voluit de⁹ vt p̄ tribulatiōes in celū itaretis. Act. 14. Per multas tribulatiōes opz̄ nos itare in regnū dei. Et 2. Thi. 3. Dēs q̄ pie volūt viuere in xpo iēsu p̄secutionē patient̄ rē. Per hanc viā iuit xps̄. Luc. vlt. Oportuit xpm̄ pati r̄ resurgere et sic itare in gliam̄ suā rē. Alia rō est ex pte p̄nunciationis: qz̄ p̄uista minus ferūt. Un̄ dicit. Nā r̄ cuz̄ apud rē. i. qz̄ ego pdixi vobis tribulatiōes q̄s estis passi in istis ānis: misit rē. Quatr̄. i. eētis fortes in fide. puer. 27. Diligenter agnosce vultū pecoris tui r̄ greges tuos cōsidera. **C** Is q̄ tentat. scz̄ dyabolus. Mat. 4. Accedēs tentator. Ho. Liii. offiū ē tentare. Sz̄ 3. Tētat mūdus et caro. Ja. p̄. Unusqz̄qz̄ tentat a cōcupiscētia sua rē. Itē Sen. 22. Tētauit dōs abraā rē. Rñ deo. Tētare ē exp̄imētū de aliq̄ sumere. In B cōsiderādū ē ad qd̄ velit sumere r̄ quō. Nā B ē triplr̄. Vel vt ip̄se cognoscat. Vel vt aliū cognoscere faciat. P̄tio mō dōs nō tentat. ip̄se enī scit qd̄ ē i hoīe. Jo. 2. Si 2. mō sic dōs tētauit abraā scz̄ vt alij scirēt fidē ei⁹. Sz̄ p̄ tētare est duplr̄: scz̄ vt pmo ueat ad bonū sic eps̄ pmouēdos examiat: vel aliqz̄ tentat vt decipiat: et B ē dyabolus: qz̄. i. ingrit cōditionē hoīs vt fm̄ diuersas cōditiones ad diuersa vitia ad q̄ p̄ni sunt iudicat. p̄ Pe. 5. Aduersari⁹ v̄ dyabolus rē. Offiū ḡ ei⁹ ē tentare ad decipiēdū. Mūdus aut̄ r̄ caro dñr̄ tētare māl̄: qz̄ p̄ ea ad q̄ ip̄sa iclināt sumit exp̄imētū de hoīe vtrū firm⁹ sit ad mā data dei et dilectiōez̄. Si enī vicerit cōcupiscētia nō p̄fecte diligit deū. Et silr̄ qñ res mūdi v̄l terrēt v̄l afficiūt. **C** Et ianis: qz̄ si tētatiōi nō resistitis labor v̄l eēt ianis. Gal. 4. Timeo vos ne forte sine cā laborauerim i vob. Ecceh. 18. Dēs iusticie ei⁹ q̄s opat⁹ ē nō recordabūt. Inanis āt dñ re spcū mercedis eterne: tñ bōa añ pctm̄ cōmissa ad aliqd̄ valēt: qz̄ p̄pniam reuiscūt r̄ dispōit qz̄ facit ad p̄uertēdū. **C** Deinde cū dicit. (Nūc āt rē.) ostēdit quō retulit thimortheū bōa eoz̄ p̄tinētia ad deū et aplz̄. Ad deū fidē et charitatē Gal. 6. In xpo iēsu n̄z̄ circūcisio aliqd̄ valz̄: n̄z̄ p̄puciū: s̄z̄ noua creatura. Sz̄ fidē ē ad aplz̄. v̄l dicit. Et qz̄ mēoz̄iā. Ecc̄. 49. Mēoz̄ia yosie i cōpōne opis scā op⁹ p̄gnētary rē. p̄v. io. Mēoz̄ia iusti cū laudib⁹ rē. **C** Desiderātes videre nos sic r̄ nos vos. Aug. Dur⁹ ē aiūs q̄ dilectiōez̄ et si nō velit ip̄dere nolit repēdere. Esa. 51. Attēdite ad abraā p̄rez̄ v̄z̄ rē. **C** Deinde cū dicit. (Ideo cōsolati rē.) ponit effectus relationis triplex. i. spūalis cōsolationis gratiarū actionis ibi. (Quā enī rē.) Et orōnis multiplicatē ibi. (Nocte rē.) Di

Ad thessalonicenses I.

cit g. Quia talia audiimus de vobis licet necessitates te-
poraliū imineant et tribulatiōes corporales. tñ solati sum⁹
ps. Scdm multitudinē dolor meorū in corde meo rē. scde
Cor. p. Bndict⁹ deus et pater dñi nri iesu xpi. pater miseri-
cordiarū et deus toti⁹ solatiōis rē. Et hoc p fidē vras. i. au-
diens firmitatē fidei vre. Qm̄ viuimus rē. Quasi di. Tm̄
diligo statū vrm q̄ reputo me p ipm̄ viuere. Sen. 45. Suf-
ficat mibi si adhuc filius meus viuūt.

Deinde cū dicit. (Quāeni rē.) Ponit scds modus re-
nis facte. s. gratiarū actio. Q. d. Nō sufficio q̄ aliquā cōdi-
gnā gratiarū actionē agā deo p vobis. Mich. 6. Quid di-
gnū offerā dño. rē. ps. Quid retribuā dño p oibus rē. Re-
ferēde sunt tñ grarū actiōes. **In oī gaudio.** qd̄ oīno non
est exteri⁹. s. in scia ante dñm q̄ videt eā. Uel añ dñm: qz
de prio placet deo. p⁹ Cor. 13. Logaudet vitati rē.

Deinde cū dicit. (Nocte rē.) Ponit terti⁹ effect⁹ relonis.
et pmo pponit multiplicatē ofonis. Scdo ostēdit qd̄ oran-
do optet ibi. (Ipse aut rē.) Dicit g. Hras agimus de pteri-
tis. nec tñ deficiū⁹ qn̄ oremus p futuris: imo nocte ac die
i. aduersis et psp̄eris. ps. Uespere et mane ac meridie nar-
rabo rē. Que desunt rē. Nō qd̄ d̄ neccitate fidei: s. aliq̄ fe-
creta q̄ nec dū aplūs eis p̄dicauit in sua nouitate. p⁹ Cor. 3.
Nō potui log vobis q̄si sp̄ialibus: s. quasi carnalibus rē.
Jo. 16. Multa habeo vobis log q̄ nō potestis portare mō.

Deinde cum dicit. (Ipse aut deus rē.) Demonstrat quid
optet eis. Et circa hoc pmo ostēdit qd̄ petat ibi. (Ad cōfir-
māda rē.) Petat aut duo. Unū ex pte sua vt posset ire ad
eos. Unū dicit. Ipse deus et p̄ nri rē. Jo. 20. Ascēdo ad patres
meū et p̄rem vrm rē. puer. 16. Vois ē p̄parare aiūm: et dñi
gubernare linguā rē. Aliud ex pte eorū. Unū dicit. Vos autē
multiplicet. s. in fide. z. Reg. 24. Adaugeat dñs pplm̄ suū
cētupluz q̄ sunt rē. **Et vt augeant merita.** Unū dicit. Et
abūdare faciat charitatē vram q̄ semp in via crescere p̄t.
Col. 3. Sup oīa charitatē habete qd̄ ē viculū p̄fectiōis rē.
Et pmo iuicē. Scdo ad oēs. Hal. 6. Opemur bonū ad oēs.
maxie autē ad domesticos fidei rē. Et ponit exēplū de se
ipso dicēs. Quēadmodum rē. Q. d. Sicut et ego diligo vos
z⁹ Cor. 7. In cordibus nris estis ad cōmoriēdū et ad conui-
uendū. **Sz ad qd̄ petit:** Ad p̄firmāda corda vra sine q̄-
rela. i. vt nullus possit cōqueri de vobis. Lu. p. Incedētes
in oibus mādatis et iustificatōib⁹ sine q̄rela rē. **In scita**
te añ deū. s. q̄ cor videt. Luc. p. In scitate et iusticia cozam
ipō rē. Et H̄ apparet in aduētū dñi nri iesu xpi vt vos inue-
niat scds q̄ aduētus erit cū oibus scis. i. scis in aspectu ei⁹:
sic sunt oēs scī añ eū. CAP. III.

Ecetero ergo frēs rogamus vos
et obsecramus in dño iesu vt quē-
admodum accepistis a nobis quō
oporteat vos ambulare et placere
deo sic et ambuletis vt abundetis
magis. Scitis eniz q̄ p̄cepta dede-
rim vobis p dñm iesum. Hec ē. n. volūtas dei
scificatio vra: vt abstineatis vos a fornicatiōe.
vt sciat vnusq̄sq̄ vrm vas suū possidere in scifi-
catione et honore: nō in passiōe desiderij sicut et
gētes q̄ ignorāt deū. Et ne qs sup̄grediatur n̄z
circūueniat in negotio frēm suū qm̄ vinder ē
dñs de his oibus sicut p̄diximus vobis et testi-
ficati sumus. Nō. n. vocauit nos ds̄ i iudiciā
s. in sanctificatiōez. Itaqz q̄ bec sp̄nit: nō boiez
sp̄nit: s. deum. q̄ et dedit sp̄m̄ suū scm̄ in no-

bis. De charitate autē fraternitatis nō nece ha-
buimus scribere vobis. Ip̄si eniz vos a deo di-
dicistis vt diligatis iuicem. Eteniz illud facitis
in omnes frēs i vnīuersa macedonia. Rogam⁹
autē vos frēs vt abundetis magis et operā de-
tis vt quieti sitis: et vt vrm negocium agatis et
operemini manibus vestris sicut p̄cepimus vo-
bis: vt et honeste ambuletis ad eos q̄ foris sunt:
et nullius aliquid desideretis.

Supra cōmēdaui apls fideles de cōstātia in tribulatio-
nib⁹ et alyis bonis: h̄ in futurū monet ad bñ agēdū. Et pmo
pponit gnālem amonitiōnē. Scdo specificat ibi. (Ut ab-
stineatis rē.) Circa p̄mū duo facit: qz pmo pponit itētuz.
Scdo rōnē monitiōis assignat ibi. (Ut abundetis rē.) Dic
g. Audiui bona vra p̄terita: s. in futurū rogam⁹ rē. Induc
aut eos pmo ex pte sua. Et iō dicit. Rogam⁹. ps. Rogate
q̄ ad pacē sunt rē. Itē ex pte xpi: et sic dicit. Obsecram⁹ rē.
Obsecrat aut: qz erāt p̄fecti. p⁹ Thi. 5. Seniore ne increpa-
ueris: s. obsecra: vt p̄rem. Sed qd̄ rogat: Ut quemadmo-
dū rē. Docuerat eos apls quō oporteret eos ambulare in
via cōi iusticie q̄ est p mādāta. Unū dicit. Accepistis rē. ps.
Uia mādatorū tuorū rē. Itē quō placerēt deo in via p̄filio-
rū. Sap. 4. Placēs deo fact⁹ ē dilectus. Uel quō ambule-
tis. s. p̄rectā opōnez. Jo. 12. Ambulate dū lucē hētis. Quō
placeatis. s. p̄rectā itentiōez. Sic et ambuletis. i. vt fueritis
p̄mā doctrinā nō recedēdo ab ea. Hal. p. Sed licz nos aut
angelus de celo euāgelicet vob p̄ter q̄ qd̄ euāgelicauim⁹
vobis anathema sit. Rō monitiōis accipiē. pmo ex fructu
suante monitiōis. Scdo ex ipsa monitiōe ibi. (Scitis eniz
q̄ rē.) Dic g. Licet sitis boni: tñ p exercitiū mādatorū et cō-
silioz abūdabitis et p̄ficietis. z⁹ Cor. 9. Potēs est de⁹ oēm
grām abūdare facere in vobis rē. Est enī charitas taz ma-
gna q̄ semp restat q̄ p̄ficiendū sit. Itē q̄ ex monitiōe acce-
pistis honesta sūt et vtilia. ps. Lex dñi immaculata rē. puer.
6. Mādātū lucerna est et lex lux et via vite. Jo. 12. Que p̄-
cepta. i. q̄lia. Et hoc p dñm iesum accepta ab eo. p⁹ Cor. 11.
Ego enim accepi a dño qd̄ et tradidi vobis rē. Heb. 2. Que
cū initiū accepisset enarrari p dñm ab his q̄ audierunt rē.
Et hec sunt ista. Hec est voluntas. Quasi dicat. Oīa prece-
pta dei sunt ad hoc q̄ sitis sancti. Sācitas enī dicit mun-
diciam et firmitatem. Et omnia dei precepta inducant ad
ista vt quis mūdus sit a malo et firmus in bono. Roñ. 12.
Probetis que sit volūtas dei sez explicata p̄cepta.

Deinde cū dicit. (Ut abstineatis rē.) Monet in speciali.
Et primo corrigit eos de quibusdā inordinationibus in-
ter eos. Secundo promouet ad obseruantiam bonorum.
5. cap. ibi. (De temporibus rē.) Tres autē inordinatiōes
erant inter eos scilicet carnalium vitiorum quantum ad
quosdam. Item curiositatis. Item tristicie de mortuis. et
ideo de istis agit. Secunda ibi. (De charitate autem rē.)
Tertia ibi. (Nolumus vos rē.) Circa p̄mū duo facit: qz
primo monet abstinere ab imoderato appetitu carnaliū.
Secundo ponit rationem ibi. (Quoniam vinder rē.) Itē
rum prima in duas: quia primo prohibet luxuriam. Secū-
do auariciam. Et iungit hec semper: qz vtrumq̄ est circa
obiectum corporale: licet hoc compleat in delectatiōe spi-
rituali. Itē pmo docet cauere luxuriam q̄tuz ad non suā.
Secūdo q̄tum ad vxorem p̄p̄iam ibi. (Ut sciat rē.) Dic
g. Volūtas dei est abstinere a fornicatiōe. ḡ est pctm̄ mor-
tale: qz est p̄ceptū et voluntatē dei. Tob. 4. Attende tibi
ab omni fornicatione rē. Sz et respectu vxoris abstineatis
honeste. Ut sciat vnusq̄sq̄ vas suū rē. id est vxorem in san-

etificatiōe. cessando ad tēpus et in honore nō in passiōe vt
scz passio pcedat sicut gētes: qz hoc est gentiliū q̄rere dele
ctatiōes p̄ites nō future vite. In sanctificatiōe et honore:
qz h̄ est debitus vsus m̄rimony: qz est ad bonū prolis et ad
reddēdū debitū. Et sic p̄t esse sine peccato: s̄ aliqui est ve
niale pct̄n̄ si nō efferat cōcupiscētia vltra limites m̄rimo
ny scz q̄n licz cōcupiscētia habeat nō t̄n̄ vteret ea nisi esset
vroz sua. S̄ q̄n est extra limites m̄rimony segtur mortu
le: et h̄ q̄n si nō eet sua vroz adhuc vteret ea et libētius cuz
alia. Deb̄ vlt. Sit honorabile cōnubiū et thoz⁹ immaculat⁹.
Fornicatores at̄ et adulteros iudicabit d̄s. p̄. pe. 3. Viri si
milit̄ cobabitātes fm̄ sciaz q̄si ifirmiozi vasculo muliebri
impatientes honores tanq̄ coheredibus gratie et vite vt
nō impediātur ōrōnes vestre.

C Deide cum dicit. (Et ne q̄s rē.) p̄hibet auariciā. Un̄ di
cit. Et ne q̄s sup̄grediat̄. i. violētiaz iſerat auferēdo aliena
p̄potētia. Ja. 2. Nōne diuites p̄ potētiāz vos opprimunt.

C Neq̄ circūueniat p̄ doliū. Jere. 5. Sicut decipula ple
na auiibus: sic dom⁹ eoz plene dolo rē.

C Deide cū dicit. (Qm̄ vindex rē.) Ponitur rō monitiōis
quā p̄mo assignat ex oīna vltiōe. Sc̄do oñdit hāc vltionē
eē instā ibi. (Nō eniz vocauit rē.) Dicit ḡ. Abstineam⁹ ab
his: qz d̄ns est vindex. Gal. 5. P̄dico vobis sic p̄dixi: qm̄
q̄ talia agūt regnū dei nō s̄sequētur. Nā certe iuste vlcisci
tur. cui⁹ vna ē rō ex deo vocāte. Sc̄do ex d̄rietate doni. Si
d̄ns vocat te ad vnu et tu agis d̄riū dign⁹ es pena. Et iō dicit.
Nō eni vocauit rē. Ep̄h. p̄. Elegit nos in ipso añ mūdi cō
stitutionē vt simus sc̄ti et immaculati in p̄spectu ei⁹ in chari
tate rē. Ro. 8. Quos vocauit hos et iustificauit rē. Et ideo
p̄cludit. Itaq̄ rē. q̄si. d. hec ē vna rō sp̄alis quas dixi. Alia
est rō qz d̄riant̄ hec vitia sp̄iū q̄ dat⁹ ē nobis. Un̄ q̄ hec agit
iniuriā facit sp̄iū sc̄o. Et iō dicit. Qui ēt dedit rē. Deb̄. iō. Ir
ritā q̄s faciēs legē moȳsi sine vlla misatiōe duob⁹ vel tri
bus testib⁹ mozi: q̄to maḡ putatis deteriora mereri sup
plicia q̄ filiū dei calcauerit et sanguinē testamēti pollutū
duxerit in q̄ sc̄ificat⁹ ē: et sp̄iū gr̄e p̄tumeliā fecerit rē.

C Deide cuz dicit. (De charitate aut rē.) retrahit ab ocio
sitate. Sciendū est aut q̄ sic dicit Hierony. in epla ad Gal.
thessalonicēses erāt liberales: et erat cōsuetudo ap̄ eos di
uites dare multū: et iō pauperes ociose iberebāt beneficio
eoz nō curātes labores: s̄z discurrere p̄ domos. Et iō p̄mo
cōmēdat liberalitatē dātū. Sc̄do ociiū accipientū d̄stina
det ibi. (Et operā detis rē.) Dicit ḡ. p̄mo q̄ nō idigēt mo
neri ad charitatē. Sc̄do monet q̄ i ea p̄ficiāt ibi. (Roga
mus aut rē.) Dicit ḡ. De charitate. i. q̄ diligatis fr̄es nō ē
necesse scribere vobis. Ro. 12. Charitatē fraternitatis iui
cē diligētes rē. Deb̄. vlti. Charitas fraternitatē maneat in
vobis rē. Et hui⁹ rō est: qz ipsi didicistis a deo. s̄. p̄ceptuz
i lege. Leui. 19. Diliges amicū tuū sic teip̄s. Itē i euāgelio.
Jo. 13. Mādātū nouū do vobis vt diligatis iuicē rē. Uel
didicistis iteriozi disciplina. Jo. 6. Dis q̄ audiuit a p̄re et di
dicit venit ad me rē. Et h̄ adiscit p̄ sp̄m̄ sc̄m̄.

C Deide cū dicit. (Rogamus aut rē.) Dicit eos ad p̄fi
ciēdū in charitate dicēs: Et qz habetis charitatem ad oēs
iō rogamus vt p̄ficiatis. Et licet alij abutātur vos t̄n̄ infi
statis. puer. 15. In abūdātī iusticia v̄tus maxia est.

C Deide cū dicit. (Et opaz detis rē.) Arguit ociosos. et p̄mo
eoz iquietudinē. Sc̄do oñdit quō eā rep̄māt. Tertio qua
re. Dicit ḡ. Operaz detis rē. puer. 7. Sarrula et vaga quie
tis ipatēs nec valēs pedibus suis in domo cōsistere rē. 2.
Thes. 3. Nō iquieti fuimus iter vos: neq̄ gratis panē mā
ducauimus ab aliquo: s̄z in labore et fatigatiōe nocte et die
operātes rē. scz ocium rep̄mētes exercēdo negocia. Unde
dicit. Et vt v̄m̄ negociū rē. puerbi. 24. Diligēter exerce
arum: vt postea edifices domum tuam. Dicit autem v̄m̄.

Sz nunq̄ nō alienum negocium est agēdum: Et videtur
q̄ sic. Ro. vlt. Assistatis ei in quocūq̄ negocio. Rūdeo. di
cēdum est q̄ oīa possunt iordinate fieri si fiat p̄ter ordinē
rōnis: tūc. s̄. q̄n aliq̄s se iprobe ingerit. et ordinate. s̄. q̄n sua
ordo rōnis et in necessitate et hoc est cōmēdabile. **C** Item
detis opam rē. i. operādo manibus vestris. Ecc̄. 33. Mul
ta mala docuit ociositas rē. Ezech. 16. Nec fuit iniquitas so
dome sororis tue superbia: satura panis et abundātia: et
ocium ipsius et filiarū eius et manum egeno et pauperi non
porrigebāt rē. Et hoc est in p̄cepto oibus illis qui nō ha
bēt alia v̄n̄ licite viuere possunt. Et de p̄cepto nature ē q̄
hō corpus sustētet. 2. Thes. 3. Qui nō vult opari nec man
ducat. Diuis est duplex rō. Prima p̄pter exēplum alioz.
Un̄ dicit. Ut honeste rē. Infideles eni vidētes v̄ersatio
nē v̄iam sic ociosam detestātur vos. p̄. Thi. 3. Opz autē il
lum testimoniū habere bonū ab his q̄ foris sunt rē. Itē vt
nō desideretis ea que sunt alioz. puer. 21. Desideria occi
dunt pigrū. Ep̄h. 4. Qui furabat̄ iā nō furetur rē. Et ideo
hec iquietudo si rep̄matur est in bonum exēpluz et in re
pulsionē desiderij.

C Lectio. II.

Nolum⁹ asit vos ignorare fratres de
dormiētibus vt nō cōtristemini sicut
et ceteri qui spem nō habēt. Si enim
credimus q̄ iesus mortuus ē et resur
rexit: ita et d̄s eos q̄ dormierūt p̄ iesum adducet
cuz eo. Hoc eniz vobis dicimus in verbo d̄ni:
qz nos qui viuimus qui residui sumus in aduē
tu d̄ni nō pueniemus eos qui dormierūt. Qm̄
ipse d̄ns in iussu et in voce archangeli et in tuba
dei descendet de celo: et mortui q̄ in xp̄o sunt re
surgēt primi. deide nos q̄ viuimus qui relinque
mur: s̄it rapiemur cū illis in nubibus obuiā xp̄o
in aera. et sic semp cū d̄no erimus. Itaq̄z conso
lamini inuicem in verbis istis.

C Supra induxit ad continētiāz a cupiditatibus et compe
scuit ab ociositate: hic cōpescit ab inordinata tristitia. Pri
mo premittens monitionem. Secundo assignat rationes
ibi. (Sicut et ceteri rē.) P̄hibentur ergo ne sc̄licet inor
dinate tristentur. Unde dicit. Sicut et ceteri. Videtur autē
apostolus h̄i cōcedere tristari pro mortuis: aliquid tamē
prohibere ne sc̄licet iordinate tristentur. Un̄ dicit. Sicut
et ceteri. q̄ enim aliquis tristetur sc̄licet de mortuis habz
pietate. p̄mo p̄pter defectum corporis deficiētis. Debe
mus eni eos diligere et corp⁹ p̄pter aīaz. Ecc̄. 4. 1. O mors
q̄ amara est memoria tua homini pacē habēti rē. Secun
do p̄pter discessum et separationē q̄ dolorosa est amicis. p̄
Reg. 15. Siccine sepat amara mors. Tertio qz per mortez
fit p̄memoratio peccati. Rom. 6. Stipēdia peccati mors.
Quarto qz fit cōmemoratio mortis n̄re. Ecc̄. 7. In illa
enim finis cunctoz āmonetur hominuz et viuens cogitat
quid futurū sit rē. Sic ergo tristādūz: s̄z moderate. Unde
Ecc̄. 22. Modicum plora supra mortuuz: qm̄ regeuit rē.
Et ideo dicit. Sicut ceteri qui spem nō habēt: scz qz isti cre
dūt huiusmodi defectus perpetuos: sed nos nō. p̄ philippē.
3. Saluatorē expectamus d̄m̄ n̄m̄ iesuz xp̄m̄ q̄ reforma
bit corpus humilitatis nostre p̄figuratiū corpori claritatis
sue rē. Unde signāter dicit. De dormiētibus. Joā. 11. Laza
rus amicus noster dormit. Dormiēs eniz tria facit. Cubat
in spe surgendi. psal. Nūquid qui dormit nō adyciet vt re
surgat rē. Sic et qui morit̄ in fide. Itē in dormiēte anima
vigilat. Can. 5. Ego dormio et cor meū vigilat rē. Item po

Ad thessalonicenses I.

stea hō resurgit magis reffectus. Sic sancti resurgent icorruptibiles. p̄me Lorin. is.

C Deide cuz dicit. (Si enī credimus rē.) Ponit rō monitiōis. Et p̄mo astruit resurrectiōez. Sc̄do excludit dilatio nis suspitiōē ibi. (Noc enī vobis rē.) Tertio ponit resur rectiōis ordinē ibi. (Nū ipse dñs rē.) Sciendū est autē q̄ apls. p̄ Lor. is. Ex resurrectiōe x̄pi astruit n̄raz: qz illa ē cā n̄re. vñ arguit p̄ locū a cā. S̄z resurrectō x̄pi n̄ ē cā solū exē plar: qz v̄bū caro sc̄m suscitāt corpa. v̄bū v̄o aīas: s̄z x̄ps ac cepit carnez z in ea resurrexit: in quo est exēplar n̄re resur rectiōis. Nec solū hoc s̄z efficiens: qz q̄ humanitate x̄pi ge sta sunt nō solū sunt gesta s̄z virtutē humanitatis: s̄z virtu te dīnitatis sibi vnite. Un̄ sicut tactus suus curabat lepro sum inq̄tum instm̄ dīnitatis: sic resurrectio x̄pi causa est nostre resurrectiōis nō inq̄tū corpis: s̄z inq̄tum corpis vniti v̄bo vite. Et iō apls hoc firmiter supponēs sic arguit. Si enī credim⁹ firmiter q̄ x̄ps resurrexit: ita z eos q̄ dormie rūt rē. Illi dormierūt p̄ iesuz q̄ facti sunt cōformes morti ei⁹ p̄ bap̄mū: vel p̄ iesuz q̄ cū eo ducet. s. cū ip̄o x̄po. Zach. i. 4. Et veniet dñs d̄s me⁹ oēs q̄ scti ei⁹ cū eo rē. Esa. 3. Dñs ad iudiciū veniet cū senib⁹ ppli sui z p̄ncipib⁹ eius.

C Deide cuz dicit. (Noc enī rē.) Excludit dilatiōē resur rectiōis. Quasi dicat. Scimus q̄ resurgēt z veniet cū x̄po. iō nō debemus tm̄ dolere. Nō enī illi q̄ iuenient viui pus cōsequētur resurrectiōis gloriāz q̄ mortui. Et iō hoc dici mus vobis nō ex p̄iectura hoīs: s̄z in v̄bo dñi ea que nō de ficiēt: qz nos q̄ viuimus. i. illi qui sunt viui nō pus sortient cōsolatiōē ex aduētū x̄pi q̄ mortui. Et iō dicit. Nos q̄ viuimus. Ex quo videt nō itelligētibus qd̄ apls hic dicit. q̄ adhuc ap̄lo viuētē hoc fieret: z hoc etiā thessalonicēsb̄s videbatur. Et iō scribit eis aliāz eplam in qua dicit. z thes. z. Nō moueamini a vestro sensu rē. Sed nō loquit̄ ex p̄so na sua z tunc existentiū: s̄z eoz q̄ tunc viui reperient. Qui residui sum⁹. i. erunt residui post p̄secutiōē antichristi nō p̄ueniemus eos. i. nō pus recipiēt cōsolatiōē. p̄ Lor. is. In momēto enī in ictu oculi in nouissima tuba rē.

C Deide cū dicit. (Nū ipse rē.) ostēdit ordinē resurrectio nis z modū. p̄mo pponit resurrectiōis cām. Sc̄do eius or dinē z modū ibi. (Et mortui rē.) Tertio cōcludit eoz cō solatiōē ibi. (Itaq̄ solamini inuicē rē.) Primū ostēdit dicēs: (Ipsē dñs rē.) Ubi notādus est q̄ sicut dñs est cau sa cōis resurrectiōis est resurrectio christi. Sed si dicas q̄ iam fuit: quare ergo nō sequitur effectus eius? Respon deo dicēdū est: q̄ est causa resurrectiōis nostre s̄m q̄ ope ratur in virtute dīna. Deus autē operatur p̄ ordinē sue sa piētē. Tūc ergo erit nostra resurrectio quando hoc habz ordo diuine sapiētē. Ut autē ostēdat q̄ x̄ps sit causa. ostē dit q̄ ad presentiā christi oēs mortui resurgēt. Ad resurre ctionē autē cōmunē faciēda z triplex causa cōcurrit. Una p̄ncipalis sc̄z virtus dīnitatis. Sc̄do instrumētalis: sc̄z vir tus humanitatis christi. Tertia quasi ministerialis. s. virt⁹ angeloz qui habebūt aliq̄nē effectū in resurrectiōe. Aug. enī pbat q̄ ea q̄ fiūt nūc p̄ creaturas corpales fiunt a deo eis mediātibus. In resurrectiōe vero aliq̄ p̄ eos sunt agen da: sic collectio pulueris. Sed reintegratio corpoz z vnio anime ad corpus erit imēdiate p̄ x̄pm. Nas ergo tres cau sas ponit. Primo humanitatē christi glōsā dicēs. (Ipsē dñs rē.) Act. p̄. Quēadmodū vidistis eum ascendētem in celū ita veniet. In iussu rē. In p̄mo venit vt obediēs. Phi lipen. z. Factus est obediēs v̄sq̄ ad mortem rē. Et hoc qz ille fuit aduentus humilitatis: sed iste erit glōrie. Luc. zi. Venit cuz potestate magna z maiestate. Sc̄do virtutē angeloz cum dicit. (In voce archangeli rē.) Nō q̄ ope f̄ in voce eius s̄z ministerio ei⁹. Et dicit archāgel: qz oēs an geli sub vno archangelo ministrāt ecclesie. Apoca. iz. Dic

Ad Resurrectiōē cōmu nē faciēda triplex cā gaurit.

est michael p̄nceps ecclie. Uel in voce archāgeli. i. christi p̄ncipis angeloz. Esa. 9. Magni osily angelus. Et in voce eius corpali vel spūali erit resurrectio. Joā. 5. Audiēt vo cē filij dei: sc̄z surgite mortui z venite ad iudiciū: z illi voci corpali obedient. Tertio vtutē dīnitatis cū dicit. (In tuba dei.) Nec est v̄tus dīna: qz d̄r vox archāgeli inq̄tū fiet mi nisterio archāgeloz: z tuba dei inq̄tū vtute dīna fiet. Et di cit tuba p̄pter ei⁹ sonoritātē q̄ puenit a deo suscitās mor tuos. Itē tuba zgruit ad officia: cuius vsus fuit multiplex in veteri testamēto: vt ad bellū. Et tunc pugnabit p̄ eo oz bis terrarū. Sap. 5. Itē fiebat vsus eius ad solēnitates. sic ista ad celestē hierl̄m. Itē ad mouēdū castra. Et tūc sancti mouebūt castra. Unde si sit vox corpalis d̄r tuba p̄pter has rōnes. Uel nō erit vox corpalis: s̄z virtus dīna x̄pi pre sens et manifesta toti mundo.

C Deide cū dicit. (Et mortui rē.) Ponit ordo resurrectio nis. z circa h̄ tria fac: qz p̄mo ponit resurrectiōē mortuo rū. Sc̄do occursum viuoz ibi. (Deinde rē.) Tertio britū dinē scōz vtrozūq̄ ibi. (Et sic semp rē.) Occasiōe horum v̄boz crediderūt aliq̄ q̄ futuri in fine nunq̄ morient: vt dicit Hierony. in epla. p̄pter hoc q̄ dicit. Deinde nos rē. Al̄s enī frustra distingueret viuētes a moriētibus. S̄z cō tra. p̄ Lor. is. Oēs qd̄ resurgemus. Itē sicut in adam oēs moriunt: vt habet Ro. 5. Ergo mors ad oēs p̄trāsyt. Dicē dū est q̄ aliq̄ iuenient viui in tpe illo quo x̄ps veniet ad iudiciū s̄z in illo momēto tēporis morient z statim resurgēt. Et iō p̄pter modicā interpolatiōē reputant viuētes. S̄z tūc ē q̄stio qz d̄r hic. Et mortui q̄ in x̄po sunt resurgēt p̄mi: z deide nos rē. Ergo pus resurgēt mortui q̄ viui occurrāt x̄po: z in hoc occurū morient. Ergo pus aliq̄ resurgēt z sic nō erit oīum resurrectio simul quod est cōtra illud. p̄ cor. is. In momēto in ictu oculi in nouissima tuba rē. Rūdeo. dñm est q̄ duplex est hic opio: qd̄ n. dicunt q̄ resurrectio nō erit simul: s̄z p̄mo mortui veniet cū x̄po. Et tūc in aduē tu x̄pi viui rapiēt in nubibus z in illo raptu morient z re surgēt. Et iō qd̄ d̄r esse in momēto: itelligit qz in modico tē pore fiet. Et si dicatur q̄ erit in instanti: tūc non est hoc refe rēdū ad totā resurrectiōē oīuz: s̄z ad resurrectiōē singu lariuz: qz singulus resurget in istati. Alij vero dicūt q̄ oēs simul z in istati resurgēt. Oz q̄ dicit resurgēt p̄mi. denotat ordinem dignitatis nō temporis. Sed videtur hoc diffici le: qz de viuis multi erunt p̄bati in p̄secutiōe antix̄pi: q̄ dignitate p̄cellēt multos pus defunctos. Et ideo videt̄ aliter esse dicēdum q̄ omnes moriētur z omnes resurgēt. z q̄ simul. Nec apostolus dicit hic q̄ illi pus resurgent q̄ isti: s̄z q̄ illi pus resurgēt q̄ isti occurrant. Apostolus ergo nō ponit ordinem resurrectiōis ad resurrectiōē: s̄z ordi nē ad raptū vel ad occurrētia. Nā p̄mo veniente dño mo rientur qui iuenient viui: z tūc statim cū illis qui pus mor tui fuerāt resurgentes rapiēt in nubib⁹ rē. vt apostolus hic dicit. Est aut̄ hec iter bonos z malos differētia: qz ma li remanebunt in terra quaz dilexerūt. boni rapiētur ad christū quē quēstierūt. Matth. z4. Ubi fuerit corpus ibi cōgregabuntur z aquile. In resurrectiōe etiam sancti con formabuntur christo nō solum q̄tum ad gloriā corpoz ris. Philip. 3. S̄z etiam q̄tum ad situm: qz christus erit in nube. Actus. p̄. Et nubes suscepit eum. Et quēadmodum vidistis eum rē. Sic z sancti a nubibus rapiētur. Et qua re hoc: Ad ostendendum eorum deiformitatem. In vete ri enim testamento glōria apparuit per modum nubis. z. Reg. 8. Dominus venit in nebula. De nubes erunt prepa rate virtute diuina ad offensionem glōrie sanctoruz. Uel ipsa fulgentia corpora glōriosoz videbuntur malis que dam nubes qui erunt in terra. Matt. z5. Ecce sponsus ve nit exite obuiam ei.

C Deide cuz dicit. (Et sic semp rē.) Ostēdit beatitudines sanctorū qz semp erunt cum domino eo fruētes. Joā. 14. Iterū veniam ꝛ accipiam vos ad me ipsum vt vbi ego suz ꝛ vos sitis. Doc sancti desiderāt. Philip. pmo. Desideriuz habēs dissolui ꝛ esse cum christo.

C Deide cū dicit. (Itaqz rē.) Cōcludit solatiōez habēdā eē de mortuis dices: Ex quo sancti resurgunt ꝛ nullum de trimētum cōsequuntur. ergo de mortuis cōsolamini. Esa. 40°. Cōsolamini cōsolamini popule meus dicit dominus deus vester.

CAP.

V.

De tēporibus autē ꝛ momētis fratres nō idigetis vt scribamus vobis. Ipsi enim diligēter scitis quia dies dñi sicut fur i nocte ita veniet Cum enī dixerint pax ꝛ securitas: tunc repētinus eis supueniet interi-

tus sicut dolor in vtero habētis ꝛ nō effugient. Vos autē frēs nō estis i tenebris vt vos dies ille tāqz fur ꝛprehēdat. Dēs enī vos filij lucis estis ꝛ filij diei. Nō sumus noctis neqz tenebrarū. Igitur nō dormiamus sicut ꝛ ceteri: sed vigilemus ꝛ sobrii simus. Qui enim dormiūt: nocte dormiūt: ꝛ qui ebrii sunt: nocte ebrii sunt. Nos autem qui diei sumus. sobrii sumus. iduti loriam fidei ꝛ charitatis. ꝛ galeā spē salutis: quoniam nō posuit nos deus in iram: sed in acquisitionem salutis per dominūz nostrūz iesūz christū qui mortuus est pro nobis: vt siue vigilemus: siue dormiamus simul cuz illo viuamus Propter quod cōsolamini inuicem ꝛ edificate alterutrū sicut ꝛ facitis.

C Supra correxit in eis corrigenda: hic monet eos in futurū. ꝛ pmo ponit monitione. Secūdo ofonē ibi. (Ipsē autē deus rē.) Hec autē duo sunt nobis necia: qz bona que facimus sunt ex libero arbitrio: ꝛ iō idiget hō monitiōe ꝛ grā: ꝛ iō ofone. Circa pmo duo facit. qz pmo hortat vt pparent se ad futurū iudiciū. Secūdo ostēdit preparādi modū ibi. (Propter qd cōsolamini rē.) Iterūz pma in duas: qz pmo ostēdit q̄lis sit cōditio futuri iudicij. Secūdo qualr pparēt se ad illud ibi. (Igit nō dormiamus rē.) Itē pma in duas: qz pmo pmittit cōditionē futuri iudicij. Secūdo exponit ibi. (Cū enī rē.) Itē pmo quietat eoz sollicitudinē circa sciaz futuri aduētus. Secūdo ostēdit qd circa illū sciant ibi. (Ipsi enī rē.) Dicit g. Necessē erat qz scriberē de pmissis: qz idiguitis. Sz de tēporibus scz estate hyeme vel potius q tpa futura sint nō erat necesse: qz qdā de his sunt soli dñe scie referuata. Mat. 24. ꝛ Mar. 13. De die illa vel hora nemo scit: neqz angeli in celo: neqz fili nīl pater rē. Act. p. Non ē vtz nosce tpa vel momēta rē. Eccles. 6. Quid necē est hōi maiora se q̄rere cū ignoret qd cōducatur sibi in vita numero dierū vite sue rē. Et iō hoc nō est necesse scribere: qz illud qd sciēdū est vos scitis: qz scz dies dñi in nocte. Sūt autēz oēs dies dñi. ps. Ordinatiōe tua pfenerāt dies. Sz iste specialr est dñi: qz faciet in oibus suā voluntatē q̄ iplef in bonis q̄ pducunt ad finē p̄cituā a dō. salutē. p̄. Thi. 2. Vult oēs hoies saluos fieri rē. In malis qz punient. ps. Cū accēpero tēp̄ ego iusticias iudicabo rē. Iste veniet sic fur. i. ex ipremeditato. Lu. 12. Si sciret p̄familias q̄ hora fur veniret rē. z. Pe. 3. Adueniet dies dñi: sic fur Apoc. 3. Veniā ti-

bi tāqz fur. Quō autē dies dicit venire in nocte: Sz sciēdū qz vtrūqz est: qz in die venit ppter manifestationē cordiū. p̄. Lor. 4. Quoadusqz veniat dñs qz ꝛ illuminabit absēdita tenebrarū ꝛ manifestabit p̄silia cordiū: sz in nocte ppter icertitudinē. Mat. 25. Media nocte clamor fact⁹ ē. Ecce sp̄sus venit rē. Incertū enī est qua hora erit.

C Deinde cuz dicit. (Cū enī dixerit rē.) Expōit q̄ dixerat. ꝛ p̄ q̄tū ad malos. Secūdo q̄tū ad bonos ibi. (Vos at rē.) Circa p̄mū duo facit. p̄rio describit: p̄sumptionē malozū. Secūdo piculū more. Dic g. veniet sic fur: qz ex iprouiso. Cū enī dixerit. Pax: q̄tū ad p̄ntia. i. dū trāgile vinūt sic decipiunt. Sap. 14. In magno viuētes iscie bello tot ꝛ tā magna mala p̄ceaz appellat rē. Et securitas q̄tum ad futura. Lu. 12. Alia mea mlta habes bona reposita i ānos plimos. regesce: comedē: bibe ꝛ eplare rē. Sz 3. Lu. 21. Arescētib⁹ hoibus p̄re timore rē. Ergo nlla securitas. Solo ē duplex. Una q̄ est Augustini q̄ talis est. In tpe illo alig erunt boni ꝛ bi affligent: lugebūt ꝛ expectabūt. Et de hoc dī. Luc. 21. Arescētibus ex carētia voluptatū: ꝛ abundātia maloz rē. Sz in malis erit pax ꝛ securitas. Alia dat solo in glosa.

C Deide cū dicit. (Tūc repētinus rē.) Describit piculūz q̄ q̄tūoz. p̄rio qz subitū ibi. Repētinus. Esa. 30°. Subito dñs nō sperat veniet cōtritio eius. Secūdo mortiferū ibi. (Interitus.) Job. 18°. Calcet sup eū q̄si rex iterit⁹ rē. Tertio afflictiuū ibi. (Dolor.) ps. Ibi dolozes vt pruriētis rē. Quarto inuitabile ibi. (Nō effugiet.) Job. 11°. Effugium peribit ab eis. Ab ira dei nunc est effugere ad eius miam: ibi vero nō est tēpus misericordie sed iusticie.

C Deide cum dicit. (Vos autē rē.) Exponit q̄ dixerat q̄ ad bonos ꝛ duo facit: qz pmo excipit bonos a sortio maloz. Secūdo rōnē assignat ibi. (Dēs enīz vos rē.) Dicit g. Non estis in tenebris: qz illuminati estis p̄ xpm de illo die iō vos nō est ipreuisus. Jo. 8. Qui segtur me nō ambulat in tenebris: sz habebit lumē vite rē. Et hui⁹ rō est ibi. (Dēs. n. vos rē.) Atruit enī qz sunt filij lucis ꝛ diei. Filij autē alicuius rei in scriptura dicunt alig ppter abundātiā in re illa. Esa. 5. In cornu filio olei. i. colle habēte multū oleū. Qui ḡ participat multū de die ꝛ luce dicunt eoz filij. Dec lux ē fides xpi. Jo. 8. Ego suz lux mundi rē. Jo. 12. Credite in lux tē vt filij lucis sitis rē. Itē diei. Sicut enīz ex luce fit dies: ita ex fide xpi fit dies scz honestas bonoz operūz. Ro. 13°. Nox precessit rē. Et ideo nō estis filij noctis. i. ifidelitatis neqz tenebrarū: id est peccatoz. Roma. 13. Abyciamus ergo a nobis opera tenebrarum rē.

C Deide cū dicit. (Ergo nō dormiam⁹ rē.) Dñdit q̄liter se pparēt ad illū aduētū: ꝛ pmo q̄l p̄ vltionēz maloz. Secūdo p̄ obseruantia bonoz ibi. (Induti rē.) Circa p̄mū duo facit: qz pmo ponit monitionē. Secūdo ei⁹ rōnē ibi. (Qui enīz dormiūt rē.) Dicit iḡ. Ex quo dies dñi est sic fur. Luc. 12°. Si sciret p̄familias q̄ hora fur veniret vigilaret vtiqz rē. Ergo vos qz scitis vigilētis. Un̄ dicit. Ergo nō dormiam⁹ somno peccati. Ephe. 5°. Surge qz dormis ꝛ exurge a mortuis rē. Itē nec pigritie. puer. 6. Usqz quo piger dormis rē. Sz vigilem⁹ p̄ sollicitudinē. Mat. 24°. Vigilate itaqz rē. Et ad B̄ necessariū qz sobrii simus vt ꝛ corp⁹ ꝛ mens sint sobria. i. nō occupata voluptatib⁹ ꝛ curis mudi. Lu. 21. Attendite vobis ne forte grauent corda v̄ra crapula ꝛ ebrietate rē. p̄. Pe. 5. Sobrii estote ꝛ vigilate rē. Rō autē huius est ꝛ ex tēporis cōgruitate: qz q̄ dormiūt vel ebrii sunt aliq̄ faciūt in nocte. Sz nos nō sumus in nocte. Ergo rē. Dicit g. Qui. n. dormiūt. i. tps noctis deputāt geti diē vō operatiōi. ps. Ortus est sol ꝛ cōgregati sunt ꝛ in cubilibus suis collocabunt. Et rurūz. Exibit hō ad opus suū ꝛ ad operatiōnem suam vsqz ad vesperam. Item abstinent a vino in die propter negocia exercenda: sed de nocte tantum

Ad thessalonicenses I.

non curant. Job. 24. Oculi adulteri observat caligines. Somnus q̄ ebrietas est nocti cōueniēs: eo q̄ nocte ifidelitatis et tenebris peccatorū occupati sunt ebri per amorē presentii nō habētēs spem futuroꝝ. Eph. 4. Desperantes tradiderūt se impudicitie in operationē imundicie ois in auaricia rē. Nos autē p̄tinētes ad diē honestatis et fidei sumus sobrii. Ro. 13. Doneste ambulemus in die rē.

Deide cū dicit. (Inducti rē.) ostēdit quomō se preparēt per bona. Et p̄mo ponit monitionē gnālem. Sc̄do spālem ibi. (Propter quod rē.) Itē p̄ma in duas: quia p̄mo ponit ipsas monitionē. Sc̄do rōnē eius ibi. (Quā nō posuit rē.) Sunt autē in hoīe duo p̄ncipalia mēbra que cōsueuerūt in bellis p̄tegi. s. cor qd̄ est p̄ncipiū vite et caput sc̄z p̄ncipiū motus exterioris a quo sunt sensus et aliquo modo nerui. Et p̄tegitur cor lorica: caput galea. Spūalis vita in nobis est x̄ps per quē aīa uiuit: et dñs in nobis per fidem habitat. Ephe. 3. Habitare x̄pm per fidem in cordibus uestris. p̄ Jo. 4. Qui manet in charitate in deo manet et de⁹ in eo rē. Que iformat fidē. Et ideo debemus habere fidez et charitatem. Unde dicit. Lorica fidei et charitatis: q̄ protegit vitalia et galeā spei: q̄ est p̄ncipiū motus spūalis qd̄ est ex i tentiōe finis quā speramus assequi.

Deide cū dicit. (Quā nō posuit nos rē.) ostēdit rōnem quō in nobis opatur. Et p̄mo ex p̄ordinatione diuina. Sc̄do ex grā x̄pi. Tertio ostēdit modū p̄sequēde salutis. Dicit g. Quā nō posuit. i. nō ordinauit. Jo. 15. Posui uos sc̄z sanctos ut eatis rē. Deus in irā. i. ad hoc ut cōsequamur eius irā. Sap. p̄. Deus mortē nō fecit. Ezech. 18. Nūquid uolūtatis mee est mors impy dicit dñs deus rē. Sc̄z in acquitiōe. i. ut acgramus salutē. Matt. 11. Regnū celoꝝ uim patit et uolētū rapiūt illud rē. p̄. Pe. 2. Uos estis genus electus regale sacerdotiū rē. Et hoc per grāz x̄pi. iō dicit. Per dñm nostrū rē. Act. 4. Nō est aliud nomē sub celo datū hoībus in quo oporteat nos saluos fieri rē. Saluauit nos moriendo p̄ nobis. p̄. Pe. 3. Mortuus ē iustus p̄ iniustus ut offerret nos deo mortificatos qd̄ carne: uiuificatos autē spū. Et modus p̄ueniēdi est q̄ x̄ps docuit nos operādo salutē nostrā et hoc moriēdo et resurgēdo. Ro. 4. Traditus ē p̄pter delicta n̄ra et resurrexit p̄pter iustificatiōnē n̄ram. et iō dicit. Siue uigilamus siue dormiamus simul cū illo uiuimus. Ro. 14. Siue uiuimus siue morimur dñi sumus.

Deide cū dicit. (Propter quod rē.) docet nos quō preparemus nos q̄tū ad spāles cōditiōes personarū. Et circa hoc tria facit: q̄ p̄mo ostēdit quō se debeant h̄re ad eq̄les. Secundo quō subditi se habeāt ad plātū ibi. (Rogamus autē rē.) Tertio quō plati ad subditos ibi. (Rogam⁹ at rē.) Debemus autē eq̄libus cōsolationē in aduersis. Uñ dicit. Consolamini inuicē. Itē edificatiōnē in exēplis. Uñ dicit. Et edificate rē. Ro. 14. Que edificatiōis sunt iuices custodiamus rē. (Subditi autē ad platos p̄mo debēt b̄nficioꝝ r̄u recognitionē. Sc̄do charitatē. Tertio pacez. vnde. Ut noueritis. i. ut recognoscatis b̄nficia eoz. Deb. vlti. Mementote p̄positoꝝ uestroꝝ rē. Noueritis inq̄ p̄mo ex pte eoz: q̄ maximū laborē ferūt p̄ uobis: vnde qui laborat i ter uos p̄ bono uestro. 2. Thi. 2. Labora sic̄ bonus miles x̄pi rē. Sc̄do ex pte dei. Et iō est habēda reuerētia ad eos sicut ad deus. Uñ dicit. Et presunt uobis in dño. i. vice domini. 2. Cor. 2. Ego si quid donauī uobis i p̄sona x̄pi. Tertio ex pte uestra: q̄ sunt uobis uiles. Uñ dicit. Et cōmonēt uos: et iō sc̄do debetis eis charitatē abundātius. i. p̄e alijs Quarto pacem p̄pter opus. Sed cōtra hoc quidā agunt. Amos. 5. Odio habuerūt in porta corripientē rē. Ecc. 1. 19. Qui odit correctionem minuetur uita rē. Sed uos habete pacem propter opus correctionis quod proprie spectat ad eozum officium. psal. Dum loquebar illis: impugnabāt

me gratis.

Lectio.

II.

Rogamus autē uos fr̄es ut noueritis eos qui laborant i ter uos et presunt uobis in dño et monēt uos ut habeatis illos abundātius in charitate p̄pter opus illorum et pacem habere cū eis. Rogamus autē uos fr̄es. corripite inquietos: cōsolamini pusillanimes: suscipite infirmos: patientes estote ad omnes. Videte ne quis maluz pro malo alicui reddat: sed semper qd̄ bonū est sectamini in inuicē et in omnes. Semp̄ gaudete. sine intermissione orate: in oibus grās agite. Hec est enī uoluntas dei in x̄po iesu in oibus uobis. Sp̄m nolite extinguere. p̄phetias nolite spernere. Quia autē p̄bate qd̄ bonuz est tenete: ab omni specie mala abstinete uos. Ipse asit de⁹ pacis sanctificet uos p̄ oia ut integer sp̄s uester et aīa et corpus sine q̄rela in aduentu dñi n̄ri iesu x̄pi seruetur. Fidelis est qui uocauit uos: qui etiā faciet. Fratres orate pro nobis. Salutate fr̄es oēs in osculo sancto. Adiuro uos p̄ dñm ut legat̄ epistola hec omnibus sanctis fratribus. Grā dñi nostri iesu christi uobiscum. Amen.

Supra ostēdit quō subditi debēt se habere ad prelatos hic ostēdit ecōuerso. Et circa h̄ duo facit: q̄ p̄mo docet quō plati ad sacerdotes subditos se debeant habere. Sc̄do generalit̄ quō se debeant habere ad omnes ibi. (Uidete ne q̄s rē.) Sciēdū ē autē q̄ cura prelatorū ad duo d̄z tendere. s. ad retrahēdū alios a peccatis et ad custodiēdū seipos. Quātū ad p̄mū tria apls dicit. (Tripl̄ enī subditi possunt pati defectū. p̄mo in actu. Sc̄do in uoluntate. Tertio in uirtute. In actu autē quādo prozumpit in actu peccati. Et tūc sunt corrigēdi. Et quīs de oī peccato: sp̄aliter tamē corrigēdi sunt de peccato inquietudinis. Et iō dicit. Corripite inquietos rē.) 2. The. 3. Nō inquieti suim⁹ i ter uos rē. Ecc. 1. 19. Corripe p̄ximū anteq̄ cōmineris et da locū timori rē. In uolūtate uero quādo nō aggredis magna: q̄ deicitur propter aduersa et peccata p̄cedētia. Uñ dicit. Consolamini pusillanimes. Pusillanimis est nō habēs animū ad magna timens ne deficiat. Esa. 35. Dicit pusillanimes cōfortamini et nolite timere rē. Job. 4. Vacillātes cōfirmauerūt manus tue rē. In uirtute autem quādo uel ex i firmitate peccāt uel debilitātur in bono actu et isti sunt fouendi. Unde dicit. Suscipite. id est in uisceribus charitatis fouēdo ifirmos quozum est uirtus debilis uel ad resistēdum malis uel ad faciēdum bona. Ro. 15. Debemus nos firmiores imbecillitates ifirmozū sustinere rē. Prellatus autem debet se custodire a defectu cuiuscūq̄ modi et maxime ab impatiētia: q̄ ipse portat totum p̄dus multitudinis. Numeri. 11. Nō possum solus sustinere oēm hāc multitudinē q̄ grauis ē mihi rē. Et iō dicit. Patiētes estote ad oēs. p̄uerb. 19. Doctrina uiri p̄ patiētiā noscitur. ps. Bene patiētes erūt ut annūciēt.

Deide cum dicit. (Uidete ne quis rē.) Ostēdit gnāliter quō se habeāt ad oēs. Et circa hoc duo facit: q̄ p̄mo ostendit qualiter omnes in quibusdam debeant se habere. Secundo quid in omnibus ibi. (Quia autēz.) Circa p̄mū tria facit: q̄ p̄mo ostēdit quomō se debeāt habere ad p̄ximū. Secundo quomodo se habeāt in his que ad deū sunt ibi.

(Semp gaudete etc.) Tertio quo se habeat ad eius dona ibi. (Spum nolite etc.) Quatu ad primum debet se habere ut non iserant ei mala: et ut studeant ei benefacere. Unde dicit Dixi supra in spali: sed nunc in generali dico: ne quis malum etc. ps. Si reddidi retribuendum mihi mala. Sed contra. Multotiens vindicta petitur coram iudice. Respondeo. Sicut actus moralis sumitur secundum intentionem finis: sic ad duo potest esse intentio vel ad malum illius: ita quod gescat ibi. Et hoc est illicitum et ex liuore vindictae. Vel ad bonum correctionis seu iusticie et conseruationis reipublice: et sic non reddit malum pro malo: sed bonum. scilicet eius correctionem. Quatu ad secundum dicit. Sed semper quod bonum est etc. Et dicit. Sectamini et non faciatis. quia tu ex te debes sumere occasione bene faciendi ad primum tuum et non expectare quod ipse det tibi occasione bene faciendi sibi. unde ps. Inquire pacem et persequere eam etc. Ro. iz. Noli vinci a malo. ut scilicet tractus ab eo ad malefaciendum: sed vince in bono malum retrahendo eum ad bonum. Gal. vlt. Dum tempus habemus operemur bonum ad omnes etc.

(Deinde cum dicit. Semp gaudete etc.) ostendit quod se debeant habere quo ad deum: ad que tria opus habere. Primo gaudere de ipso. Unde dicit. Semp gaudete. scilicet de deo: quia quod magis pueniat est incomparabile bono quod est deus. Et ideo nullum malum illud iterumpar: unde dicit. Semp gaudete. (Secundo orare pro beneficiis suscipiendis ibi. (Sine intermissione orate.) Luc. is. Opus semper orare et nunquam deficere. Sed quomodo potest hoc esse. Respondeo dicendum est quod hoc potest esse tripliciter. Primo quod ille semper orat qui statutas horas non intermittit. Sicut habetur. z. Reg. 9. Tu comedes panem in mensa mea semper. Secundo sic. Semp. id est continue orate sed tunc oratio sumitur pro effectu orationis. Est enim oratio interpretatio desiderii quod quod desidero aliquid tunc illud orando peto. Unde oratio est petitio decemium a deo: et ideo desiderium habet vim orationis. ps. Desiderium pauperum exaudiuit dominus. Dia ergo que facimus ex desiderio pueniunt. Ergo oratio in bonis que facimus manet in virtute: quia bona que facimus ex desiderio bono pueniunt. Glo. Non cessat orare quod non cessat bene facere Tertio quo ad causam orationis. scilicet faciendum elemosynam In vitis patrum. Ille sic orat quod elemosynas dat: quia quod elemosynam accipit orat pro te etiam te dormiente. Item tertio orare pro beneficiis suscipiendis et gratias agere pro susceptis. Ideo dicit In omnibus. scilicet bonis et aduersis gratias agite. Ro. 8. Diligentibus dei omnia cooperantur in bonum etc. Col. 2. Abundantes in illo in gratiarum actione. Phil. 4. Cum gratiarum actione. Nec est. n. voluntas etc. p. Thy. 2. Qui vult omnes homines saluos fieri et ad agnitionem veritatis venire.

(Deinde cum dicit. Spiritum nolite etc.) ostendit quod se habeant ad dona dei. Et primo quod ea non impediatur. Secundo quod ea non contemnantur ibi. (Propheetias etc.) Spiritus autem sanctus est persona diuina incorruptibilis et eterna: unde in sua substantia extingui non potest: sed tamen deus quis extinguere spiritum: vno modo feruore eius extinguendo vel in se vel in alio. Ro. iz. Spiritus seruantes Cum enim aliquid boni ex feruore spiritus sancti vult facere vel etiam cum aliquid bonus motus surgit et ipse impedit: extinguit spiritum sanctum. Act. 7. Vos semper spiritui sancto resistetis. Alio modo mortaliter peccando. Spiritus enim sanctus in se semper viuunt: sed in nobis viuunt quando facit nos in se viuere: sed quando quis peccat mortaliter non viuunt in ipso spiritus sanctus. Sap. i. Spiritus enim sanctus discipline effugiet fictum etc. Tertio modo occultando. Quasi dicat. Si donum spiritus sancti habetis vitimini eo ad utilitatem proximorum. Eccl. 20. Sapientia abscondita et thesaurus inuisus que utilitas in vris: quod. Mat. 5. Nemo accendit lucernam et ponit eam sub modio etc. (Propheetias nolite etc.) Aliqui enim apud istos spiritum prophetie erant pollentes quod ab istis reputabant infani: primum Corinth. i. 4. Emulamini spiritualia: magis autem et

ppheetis. Vel propheetias. id est diuinam doctrinam. Exponentes enim diuinam doctrinam dicitur ppheete. Quasi dicat. Non spernatis verba dei et predicaciones. Jere. 20. Factus est sermo domini mihi in opprobrium et in derisum tota die.

(Deinde cum dicit. Omnia autem probate etc.) ostendit qualiter se habeant ad omnia et vnum est quod in omnibus vtantur discretionem. Ro. iz. Rationabile obsequium vestrum etc. In hac materia debet esse diligens examinatio: boni electio: mali abiectio. Quantum ad primum dicit: propheetias nolite spernere. tamen omnia probate. scilicet que sunt dubia. Manifesta enim examinatione non indigent. i. Jo. 4. Omni spiritui credere nolite. Job. iz. Nonne auris verba diiudicat. Quantum ad secundum dicit. Quod bonum est tenete. Gal. 4. Bonum autem emulamini in bono semper etc. Quantum ad tertium dicit. Ab omni spiritu malum abstinete vos etc. Esa. 7. Ut sciat reprobare malum et eligere bonum. Et dicit specie: quia etiam que habent similitudinem malicie vitare debemus que. scilicet non possemus seruare coram hominibus absque scadalo eorum.

(Deinde cum dicit. Ipse autem etc.) subdit orationem: et circa hoc tria facit. quia primo orat pro eis. Secundo dat spem de exauditione. Tertio dat spales monitiones. Dicit ergo. Ita moueo. sed nihil valz nisi deus gratias det. Unde ipse deus. Leui. 21. Ego dominus qui sanctifico vos etc. Per omnia. i. vt sitis totaliter sancti. Et hoc vt integer etc. Occasione enim verborum istorum dixerunt quidam quod in homine aliud est spiritus et aliud anima ponentes duas in homine animas. Unam que animat. aliam que ratiocinat. Et hec sunt reprobata in ecclesiasticis dogmatibus. Unde sciendum quod hec non differunt secundum essentiam sed secundum potetiam. In anima enim nostra sunt quedam vires que sunt actus corporalium organorum sicut sunt potetie sensitiue partis. Alie sunt que non sunt actus talium organorum sed sunt abstracte ab eis sicut sunt potetie intellectiue partis. Et he dicuntur spiritus quasi imateriales et separate aliquo modo a corpore in quantum non sunt actus corporis. et dicitur hec spiritus et mens. Ephe. 4. Renouamini spiritu mentis vestre etc. In quantum autem animat dicitur anima: quia hoc est ei proprium: et loquitur proprie. Nam ad peccata tria concurrunt electio affectio: sensualitas: et executio corporis. Vult ergo quod in nullo horum sit peccatum. Non dicit in ratione. unde dicit. Ut spiritus. id est mens vestra seruetur integer. In omni peccato ratio corrumpitur secundum quod omnis malus est ignorans. Item nec in sensualitate. Unde dicit. Anima. Item nec in corpore. et ideo dicit. Et corpus. Hoc autem sic fit quando seruatur immune a peccato. Et dicit. Sine querela non sine peccato quod est solius christi: sed esse sine querela est etiam aliorum: qui si uenialia non tamen committunt grauia et quibus primum scanda ligatur. Luc. i. Incedetes in omnibus mandatis: et iustificacionibus domini sine querela. Et addit. In aduentu etc. scilicet perdurando vsque in finem vite. Vel integer spiritus refertur ad donum spiritus sancti. Quasi dicat. Donum spiritus sancti quod habetis sit integrum.

(Deinde cum dicit. Fidelis etc.) dat spem exauditionis. Quasi dicat. Ut ego spero et sic fiet: quia ipse quod nouit faciet. i. complebit. ps. Fidelis dominus in omnibus verbis suis etc. Ro. 8. Quos vocauit hos et iustificauit etc. (Ultio iniungit familiares monitiones. scilicet orationem ibi. (Orate.) Item mutuam pacem ibi. (Salutate omnes fratres in osculo sancto non perditionis sicut iudas. Mat. 26. Nec libidinoso vt libidinoso mulier. puerb. 7. (Ut legatur etc. Timebat. n. ne prelati propter aliqua que erant hic eam occultarent. pro uerb. ii. Qui abscondit frumenta maledicet in populis etc. Ultimo concludit eplam in salutatione.

(Explicit mirabilis et deuota expō doctozis angelici sanctissimi Thome agnatis ordinis fratrum predicatorum sup p̄ia epla icliti apli sancti Pauli ad Thessalonicenses.

Ad thessalonicenses II.

Incipit profunda et subtilis explanatio eiusdem sanctissimi doctoris Thome de aquino ordinis fratrum predicatorum super secunda epistola eiusdem gloriosi apostoli pauli ad thessalonicenses.

Congregamini ut anun-

ciem que ventura sunt vobis diebus novissimis etc. Sen. 49. Dec verba competunt huic epistole. Duo enim tanguntur que ei veniunt. scilicet fructus et eius materia. Unde dicitur. Ut annunciet etc. Agitur enim in ea de his que ventura sunt in

diebus novissimis: que sunt tria. scilicet pericula ecclesie: tempore antiphi. z. Thy. 3. In novissimis diebus instabunt tempora pericula etc. Item malorum supplicia. ps. Donec intret in sanctuarium dei etc. Verum propter dolos posuisti eis: deiecisti eos dum alleuareretur. Item premia bonorum. Prover. vlti. Sortitudo et decor idumetur eius. Et de his agit in hac epistola. Utilitas ostenditur: quod congregamini. Sic acquiruntur ex hac epistola congregatio. scilicet concordatum in veritate quod discordabant de iudicio futuro propter hoc quod dicitur in prima epistola. Deinde nos qui vivimus etc. ps. Dispersiones israel congregabit. Item voluntatum: quod cum offiderat quod quecumque temporalia sunt: in novissimo mundi pibunt: datur intelligi quod eos congregat ad unum querendum. scilicet celeste premium. Ecclesi. 30. Congrega cor tuum in sanctitate eius. Item cogitationum ad unam stabilem veritatem. Esa. vlt. Ego autem opera eorum et cogitationes eorum venio ut congregem etc. Sic patet fructus et materia: quod in prima munivit eos contra persecutiones preteritas: hic munit eos contra futuras.

CAP.

I.

Rulus et Silvanus et Thimotheus ecclesie Thessalonicensium in deo patre nostro et domino iesu christo. Gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino iesu christo

Gratias agere debemus semper pro vobis fratres: ita ut dignum est: quoniam supercrescit fides vestra et abundat charitas uniuscuiusque vestrum in invicem: ita ut et nos ipsi in vobis gloriamur in ecclesijs dei pro patientia vestra et fide et in omnibus persecutionibus vestris et tribulationibus qua sustineris in exemplum iusti iudicij: ut digne habeamini in regno dei pro quo et patimini.

Dividit hec epistola in salutationem: et eplarem narrationem ibi. (Gratias agere debemus etc.) Item primo ponuntur persone salutates. Secundo persone salutates. Tertio bona optata. Sunt autem eadem persone que et in prima. Tres autem persone salutates ponuntur ut auctoritas eplae robustior appareat. Eccles. 4. Suniculus triplex difficile rupitur etc. Ecclesie thess. etc. Ecclesia congregatio dicitur que est in deo. als est mala. De bona dicitur. ps. Congregate illi sanctos eius etc. In christo. i. in eius fide. Ro. 5. Per quem accessum habemus pro fide in gratias istam etc.

Deinde optat eis bona. Et primo pacem. Ipsa est enim principium omnium spiritualium donorum. prime Cor. 15. Gratia dei super id quod super etc. Item pacem que est finis hominum. ps. Qui posuit fines tuos pacem etc. et a deo etc. Jac. 1. De datur optimum et oem donum perfectum desursus est descendens a patre luminis etc. Et dno etc. z. pe. i. Per quem maxima nobis et preciosa promissa donavit etc. Gratias agere debemus etc. hec est eplaris narratio. Et primo instruit eos de futuris in novissimis diebus. Secundo admonet eos familiariter de quibusdam in tertio. cap. ibi. (Decetero fratres etc.) Item primo monet sicut dictum est

quod ad premia bonorum et penas malorum. Secundo quod ad pericula tempore antiphi. scdo cap. ibi. (Rogamus autem vos etc.) Item primo agit gratias de preparatione ad futurum iudicium. Secundo describit ipsum iudicium ibi. (Sed tamen iustum etc.) Item primo gratias agit de effectu. Secundo ostendit fructum perfectus. Tertio signum. Dicitur gratias agere debemus etc. Item quod in prima epistola comedavit eos de fide et charitate et alijs bonis in quibus abundabant: id dicitur. gratias agere debemus deo. quod bonum quod habetis reputo meum. z. Jo. Maiorem horum non habeo gratiam quam quod videam filios meos in veritate ambulare etc. Et hoc deo sine quo nihil boni potest fieri. Et hoc dignum est: quod de magnis bonis agimus gratias. z. Mach. 1. De magnis periculis a deo liberati magnifice gratias agamus. Quare: quod semper crescunt bona spiritualia. Periculose tamen custodiunt nisi proficiat in eis homo. In donis autem dei est fides pro qua deus habitat in nobis: et in hac proficimus secundum intellectum. Ephe. 4. Habitare christum pro fide in cordibus vestris. Et sic proficit homo pro cognitione devotionem: et inebsonem. Item charitas pro qua deus est in nobis secundum affectum. i. Jo. 4. De charitas est et quod manet in charitate in deo manet et deus in eo. Et id dicitur. Et abundat prover. 15. In abundantia iusticia virtus est maxima etc. i. Thess. 4. De charitate autem fraternitatis non necesse habuimus scribere vobis. ipsi enim a deo didicistis ut diligatis invicem etc. Et tunc ponit perfectus cum dicit. Ita quod ego glorior inde apud alios quod vestra reputo mea. Bonum enim discipulorum est gloria platorum. Prover. 10. Silius sapiens letificat patrem etc. Prover. 17. Corona senum filij filiorum etc. z. Cor. 9. Pro quo de vobis glorior. Et tunc ponit signum perfectus. scilicet patientiam que ostendit maxime in tribulationibus. Jac. 1. Beatus vir qui suffert temptationem etc. In tribulationibus sunt duo servanda. scilicet patientia ne discendat a fide. Jac. 1. Patientia opus perfectus habet. Et fides in persecutionibus. ps. Persecutionem patimur et sustinemus. Unde dicit. In fide in omnibus persecutionibus vestris et tribulationibus. Que quidem tribulationes dicuntur a tribulis quod iterius pro afflictiones pungimur. Sen. 3. Spinis et tribulos germinabit tibi. ps. Tribulationes cordis mei multiplicatae sunt. Et hec sancti sustinet pro pro uno. scilicet pro terrore malorum. Si enim deus non parcat bonis in hoc mundo: quod parcat malis in futuro. ps. Si autem primus a nobis quod finis eorum quod non creditur dei evangelio etc. Jere. 49. Ecce quibus non erat iudicium ut biberent calicem etc. Secundo ad augendum meritum. Unde dicit. Ut digni etc. Na ut dicit. Mat. 23. Regnum celorum vim patitur et violenti rapiunt illud. Et Luc. vlt. Nonne hec oportuit christum pati. et ita intrare in gloriam suam. Ro. 8. Si tamen copatimur ut et cōglorificemur. Unde dicit. Pro quo patimini etc. Tribulatio enim que fit pro deo facit dignum regno dei. Mat. 5. Beati qui persecutionem patiuntur etc. ps. Pe. 4. Nemo vestrum patiatur quasi homicida aut fur aut maledicem aut alienorum appetitor.

Lectio.

II.

Sed tamen iustum est apud deum retribuere retributionem his qui vos tribulant et vobis qui tribulamini requiem nobiscum in revelatione domini iesu de celo cum angelis virtutis eius

in flamma ignis dantis vindictam his qui non noverunt deum. et qui non obediunt evangelio domini nostri iesu christi. Qui penas dabunt in interitu eternas a facie domini et a gloria virtutis eius cum venerit glorificari in sanctis suis: et ammirabilis fieri in omnibus qui crediderunt: quia creditum est testimonium nostrum super vos in die illo. In quo etiam oramus semper pro